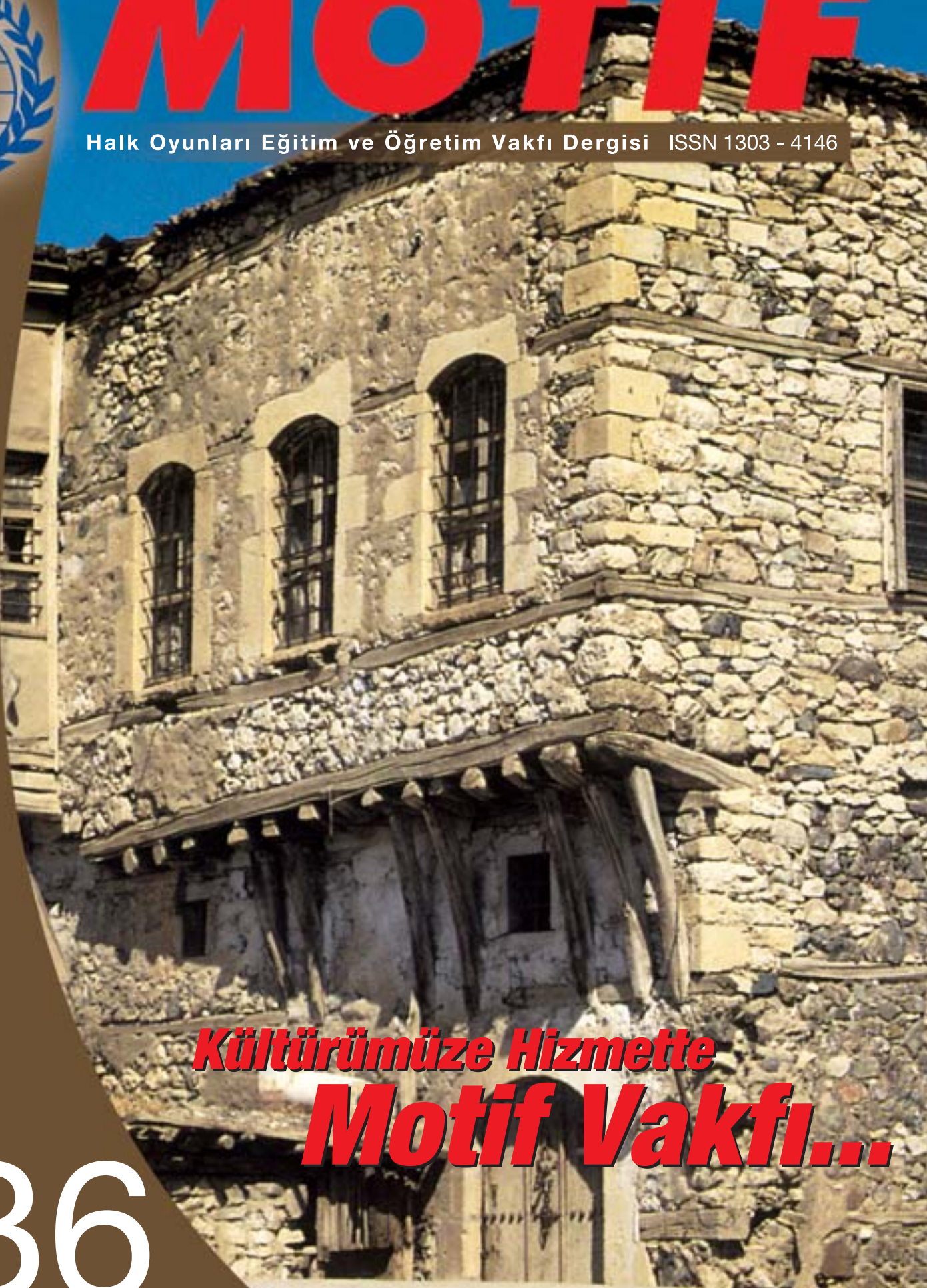

Yıl: 10 Sayı: 36 Fiyat: 7.500.000.-TL OCAK - ŞUBAT - MART '04

MOTİF

Halk Oyunları Eğitim ve Öğretim Vakfı Dergisi ISSN 1303 - 4146

Kültürümüze Hizmette
Motif Vakfı...

36

B A H Ç E L İ E V L E R

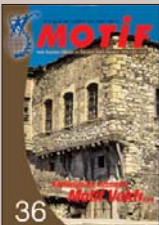
PUAN

DERSHANESİ

Başarıyı iyi bir
başlangıçla
yakalayın...

Lise 3 ÖSS Hazırlık • Lise 2 ÖSS Hazırlık
Lise 1 ÖSS Hazırlık ve Takviye • Mezun ÖSS Hazırlık
İlköğretim 8 LGS Hazırlık • İlköğretim 7 LGS Hazırlık ve Takviye kursları,

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
Özel PUAN DERSANESİ
İzzettin Çalışlar Cad. No. 6
Bahçelievler / İstanbul
Tel. : (0212) 642 63 00
642 63 24 - 642 63 45
www.puandershanesi.com
e-mail: bilgi@puandershanesi.com

2 Halk Kültürüne Hizmette
MOTİF VAKFI

6 Edirne Halk Oyunları

10 İşlemeli Bohçalarımızın Geleneksel
Kültürümüzdeki Yeri ve Önemi

14 Zeybek Türü Oyunların Yapısal Özellikleri

18 Tire'de Keçeciliğin
Günümüzdeki Durumu

22 Asmalı Davulda Akort ve Problemleri

1

24 Tatarlar Köyü Çetrik Örucülüğü

27 Atatürk Portresinde Prof. Dr. Toktamış Ateş'in İmzası ve
Tarihçi Yazar Cemal Kutay ile
Motiften Ödül Almak Şık Olmuştur

30 Taşkale Seyirlik Oyunu

34 Motiften Haberler

Kültürümüze Hİ MOTİF VA

Değerli Motif Okurları; tam 9 yıldır bir araştırma ve derleme külliyesi olan Motif Dergisi'ni, Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü bünyesinde sizlerle buluşturduk.

Ancak bu gün, sizlere, Motif Halk Oyunları Eğitim ve Öğretim Vakfı'nın kurulmuş bulunduğunu müjdelemek isterim. Bundan sonra "Motif Dergisi", Motif Halk Oyunları Eğitim ve Öğretim Vakfı bünyesinde yayınlanarak sizlere ulaştırılacaktır.

Amacında ve ilkelerinde hiçbir değişiklik olmayan dergimiz, prensiplerinden sapmadan yayın hayatını sürdürecektir.

Bizler, Motif Ailesi olarak heyecanlıyız. Heyecanımızı dün olduğu gibi bugünde sizlerle, tüm güzelliklere ortak olmak adına paylaşıyoruz.

Sizlere, her sayımızda, bu sayfadan seslenirken söylediğimiz tek bir şey vardı. "Güzele ve doğruya ulaşmak adına var gücümüzle çalışacağız" demiştik.

15 yıl süresince Türk Halk Kültürü'ne ve Türk Halk Oyunları'na hizmette bir çok ilke imza atarak bir ekol olan Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü, bu gün kurulmuş olan Motif Halk Oyunları Eğitim ve Öğretim Vakfı ile birlikte bu güzellikleri çoğaltacak, çok daha mükemmel proje ve organizasyonlarla devamlılığını sürdürme gayreti içerisinde olacaktır.

Sizlerle, Motif Halk Oyunları Eğitim ve Öğretim Vakfı'nın kuruluş amacını, hedeflerini, ilkelerini ve faaliyet alanlarını paylaşmak istiyorum.

Motif Halk Oyunları Eğitim ve Öğretim Vakfı'nın kuruluş amacı; Türk kültürünün genç nesillere aktarılmasına katkıda bulunmak; gençlerimize, dünyanın kültür incisi olan ülkemizin farklı karakteristik özelliklere sahip halk oyunlarını, en doğru ve en otantik şekilleriyle öğretmek, geçmişten günümüze gelen bu değerli hazineyi yaşatmak ve yaygınlaştırmak, Türk örf ve adetlerini yöre yöre en güzel bir şekilde ifade eden, dile ve göze getiren, milli duyguları geliştiren, milli birlik ve bütünlüğü pekiştiren, kitleleri birleştiren aynı zamanda çok yararlı bir bedeni hareket olarak güç kazandıran halk oyunlarımızın geliştirilmesini, yayılıp yaşatılmasını, gençliğe öğretilmesini ve sevdirmesini sağlamak, yine aynı anlayışla, Türk Kültürü'nün yurt içinde ve yurt dışında tanı-

tilmasına ve sevdirmesine gayret göstermek; kültürel değerleri bilimsel ortamlarda ele alarak, bu kültür unsurlarının yozlaşmasını önleyici tedbirler almak, Türk folklorunun bilinen tüm çeşitlerini yaşatmaya çalışmak, Türk kültürüne ve folkloruna gönül verenler arasında birlik ve dayanışmayı sağlamak, Kültürel değerlerimize yabancı olmayan, milletle bütünleşmiş genç nesillerin yetişmesine katkıda bulunmaktır.

Motif Vakfı'nın ilkeleri; Motif Halk Oyunları Eğitim ve Öğretim Vakfı, yukarıda ifade edilen hedeflerine ulaşmak için yapacağı bütün çalışmalarda, siyasi ve ideolojik tavır ve davranışlardan uzak duracak, kendisini siyasete alet ettirmeyecektir. Ayrıca, atalarımızın bize bıraktığı en kıymetli hazine olan kültürel değerlerimiz, amacının dışında kullanılmayacağı gibi kullanılmasına da engel olunacaktır. Bu değerler, hiçbir zaman maddi kar güdüsüne veya şahsi çıkarlara alet edilmeyecektir. Bunu yapanlara da karşı çıkılacaktır.

Motif Vakfı'nın faaliyetleri; Vakıf yukarıda belirtilen gayelerini gerçekleştirmek üzere, yine yukarıda belirtilen ilkelere sadık kalarak, yasal sınırlar içerisinde her türlü faaliyette bulunacaktır. Bu çerçevede; Türk folklorunun bütün dallarında araştırmalar yapmak, yeni nesillere yaymak, halk türküleri ve halk oyunlarını pratik çalışmalarla öğretmek için seminerler ve konferanslar vermek, dergi ve kitaplar yayınlamak, folklor için lüzumlu olan Türk Elişlerini pratik çalışmalarla öğretmek, kurslar açmak, el sanatları uygulama merkezi açmak, Türkiye içindeki kültür, ahlak, eğitim ve folklor müesseseleri ile ilgili temaslarda bulunmak, toplantılar, gösteriler, geziler, bilimsel çalışmalar düzenlemek, Halk tiyatrosu kurmak, Türk folklorunun ve dolayısıyla halk oyunlarının araştırılması, öğretilmesi, yaşatılıp yaygınlaştırılması ve bunların gençlere sevdirmesi için gerekli faaliyetleri yapmak, Türk halk sanatlarını aslına uygun olarak öğretmek, üretmek ve bu ürünleri sergileyerek bu sanatın gelişmesine katkıda bulunmak, ülkemizde eksikliği büyük oranda hissedilen folklor müzesinin kuruluşunu gerçekleştirmek, maddi folklor değerlerimizi bu müzenin çatısı altında insanlığın hizmetine ve bilgisine sunmak, Türk halk müziğini ve halk çalgılarımızı yöresel özelliklerden uzaklaşmadan gençlere öğretmek, sevdirmek ve icra etmelerine yönelik uygulama çalışmaları yapmak, Uluslararası festivallere iştirak ederek zengin kültür değerlerimizi bu or-

izmette

KFI

M. Zeki BAYKAL

taimlarda dünya ülkelerine en doğru ve en otantik şekliyle tanıtmak, resmi kurum ve kuruluşlarla, görsel ve yazılı medya kuruluşları ile ve diğer sivil toplum örgütleri ile işbirliği yaparak milli kültürümüzün gelişmesine, dünya milletlerine tanıtılmasına özen göstererek ülke kalkınmasına katkıda bulunmak, araştırmada, incelemede ve sağlam kaynakları temin etmede büyük yararlar sağlayacak kostüm, müzik, dia, fotoğraf, video bant ve ilgili doküman ve bilgileri içeren kaynakların arşivlenmesine yönelik çalışmalar yapmak, bilgi işlem ve arşivlemeye yönelik çalışmalar yapmak, kütüphane ve dokümantasyon merkezleri kurmak, amacına uygun şahıslar ve kuruluşlar arasında koordinasyon ve sosyal dayanışma sağlamak, aynı maksatla faaliyet gösteren kuruluşlarla birlikte federasyon veya konfederasyon kurmak veya kurulu olanlara üye olmak, yurt içi ve yurt dışı ilim, eğitim ve kültür merkezleriyle işbirliği ve anlaşmalar yapmak, araştırma ve akademik / ilmi çalışmalar için yurtdışına adam göndermek, konusunda ihtisas sahibi olan kişi ve kurumlardan yararlanmak, milli ve milletlerarası düzeyde, kongre, konferans, panel, açikoturum, seminer, sempozyum, anma günleri, yemekli toplantı, briefing, fuar, sergi, kermes, gezi, şenlik, şölen, konser, temsil, ilmi ve kültürel maksatlı kapalı salon ve açık hava toplantıları, özel yarışmalar, sportif müsabakalar ve gösteriler ve vakfın gayesine uygun benzeri her tür toplantılar tertiplemek, katılmak, temsilci göndermek, ödülleri vermek, ödül törenleri düzenlemek, vakfın amaçları doğrultusunda her konuda ve her yolla kamuoyunu aydınlatmak, gayesine uygun olarak kurulmuş veya kurulacak, kurum, kuruluş, tesis ve müesseselere her seviyede katılmak ve kurmak, kreş, yuva, okul, akademi, üniversite, fakülte, araştırma merkezleri, araştırma komisyonları, ihtisas heyetleri, kulüpler, ders-

hane, kütüphane, okuma salonları, kurs, lokal, yurt, pansiyon, misafirhane, dinlenme tesisleri ve ticari işletmeler açmak ve işletmek, kreş ve yuvadan başlamak üzere, ilk, orta ve lise öğretiminde, ön lisans, lisans, yüksek lisans, doktora ve daha üst akademik çalışmalara, ilmi bütün çalışma ve araştırmalara maddi ve manevi destek vermek, gerektiğinde öğrencilere ve öğrenci veya akademisyen olmasa dahi çalışmayı yapanlara vakfın gücü oranında yurt içi ve yurtdışı burs vermek, Mütevelli Heyeti tarafından lüzumlu görülenlere ayni ve nakdi yardımda bulunmak, araç ve gereç sağlamak ve vermek, her türlü basılı yayınlar, her türlü neşriyat ve dağıtımını yapmak, yaptırmak, matbaa, video ve sinema merkezleri kurmak, kiralamak ve işletmek, Vakfın amaçlarını gerçekleştirmek için gerekli finansmanı sağlamak çerçevesinde veya bizzat vakfın gayesini gerçekleştirmek için işletmeler kurmak, kurulu işletmelere ortak olmak, kiralamak, kiraya vermek, satın almak veya satmak, vakıflar hakkındaki tüzüğün 36. maddesi hükümleri çerçevesinde taşınır ve taşınmaz her türlü mal alıp satmak, işletmek, idare etmek, tesisler, atölyeler kurmak, almak, iştirak/ortak olmak, satmak, kiralamak, kiraya vermek, kanuni tahditler müstesna, miktar ve değeri tahdit edilmeden taşınır ve taşınmaz veya her ikisinden müteşekkil her çeşit mal ve mülkü ve mameleki vasiyet, hibe, sair ölüme bağlı tasarruflar yoluyla veya satın alma, kiralama suretiyle temellük ve tasarruf etmek, temellük ettiklerini satmak, devir ve ferağ etmek, gelirlerini veya karlarını tahsil ve harcamak, vakfın mal varlığına dahil bir veya müteaddit gayrimenkulü veya gelirlerini bir veya müteaddit defa yatırımda kullanmak, vakfın gayesine aykırı olmamak ve o gayeye kısmen veya tamamen tahsis olunmak kaydıyla, vaki hibe veya vasiyet veya muhtelif ölüme bağlı tasarruflar yoluyla temellük ettiği

emval, emlak ve nakudu idare ve tasarruf etmek, harcamak, yerli veya yabancı bir veya müteaddit şirketin hisse senetlerini, intifa senetlerini, obligasyonlarını veya diğer hisse temsil eden veya mevcut veya vücut bulacak bir hak veya alacak ifade eden evrakını ve bilcümle hisse senetlerine (ve bütün bunlara) ait kuponları almak, satmak, gelirlerini tahsil ve harcamak, gayesine harçayabileceği gelirleri için nakdi mevcutlarıyla veya vakfın mamelekine dahil kıymetlerle bir şirkete iştirak etmek, iştirak paylarına isabet eden temettü veya kar hissesini, sarf etmek, taşınmazların intifa, süknâ gibi mülkiyetin gayri ayni haklarını kabul etmek, bu hakları kullanmak, mevcut veya vücut bulacak gelirleri ile tesis edeceği akdi münasebetler için menkul veya gayrimenkul rehni dahil her türlü teminatları almak, muteber banka kefaletlerini kabul etmek, velhasıl vakfın gaye veya gayelerinin bir veya tamamının tahakkuku için faydalı ve lüzumlu görülen bilcümle teşebbüs, tasarruf, temellük ve mukavelat ve muamelatı icra etmektedir.

Değerli okurlar, Motif Halk Oyunları Eğitim ve Öğretim Vakfı'nın kuruluş amacını, hedeflerini, ilkelerini ve faaliyet konularını sizlerle paylaşmaktaki amacımız, vakfımızı daha yakından tanımak ve tanıtmak içindir.

Sizlerden aldığımız destek ve güçle çıktığımız Türk kültürüne hizmet yolculuğunda, aynı güç ve destekle Motif Halk Oyunları Eğitim ve Öğretim Vakfı bünyesinde gerçekleştireceğimiz her türlü faaliyet, proje ve organizasyonlarımızla devam edeceğiz.

Vakfımızın kuruluşunun tüm camiamıza hayırlı olmasını diliyor, sevgi ve saygılarımı sunuyorum.

Zeki Baykal

The MOTIF Founda ON SERVING TO

Dear Motif Readers;
We have brought together with you the Motif magazine which is a compilation of research for 9 years under the structure of Motif Folk Dances Training Association Youth and Sport Club.

Yet, today, I wish to announce that the Motif Folk Dances Training and Education Foundation is established. From now on, the Motif "Magazine" shall be send you after issuing the same in the structure of Motif Folk Dances Training and Education Foundation.

Our Magazine of which purpose, target and principles having no change, shall continue its publication life within the same principles.

We as a Motif family are very exited. We share our excitement with you by sharing all happiness today as we did in the past.

As we call out you in this page we were always telling you that we shall do our best to to reach " best and accuracy".

All along the 15 years, the Motif Folk Dances Training and Education Association and Youth and Sport Club, which has become an art-school in the community by putting its signature on many primaries on serving Turkish Folk Culture and Turkish Folk dances, shall increase these beauties together with the Motif Folk Dances Training and Education Foundation which is founded just today, shall continue its its way with better projects and organisations.

Today, I would like to share the purpose, targets, principles and activities of the Motif Folk Dances Training and Education Foundation.

The puropo of the foundation of the Motif Folk Dances Training and Education Foundation ; to contribute to transfer the Turkish Culture to young generations;

To have the turkish youth learn the Turkish folk dances which has different characteristics with regards to different regions in an authentic way, to enliven and cause to become popular these treasures of folk dances with different figures that coming from the past, to maintain widespread and enliven, teaching the youth and have them enjoy

the Turkish Culture either domestically or in foreign countries, with the same understanding, to have protective measures to protect degenerating these cultural elements, To try to enliven all known kinds of Turkish folk, to maintain unity and solidarity between lovers of Turkish culture and folklore, to contribute for bringing up young generations united with their nation and not being a foreigner to turkish nation and its values.

Principles of Motif Foundation; the Motif Folk Dances Training and Education Foundation in all works to be made to reach above mentioned goals, shall be away from all political and ideological manners and behaviors, and shall not permit himself be a tool for the politics. Additionally, our cultural values that are the most valuable treasure for us, shall not be used other than its purpose and any attempt for this purpose shall be obstructed. These values, shall never be the tool for profit or private benefit. To whom these are made by shall be objected.

Activities of the Motif Foundation: The foundation shall be in any kinds of activities within the legal limits, to realize above mentioned purposes on condition that being in the limits of the puorpses and observing the above-mentioned principles. In this frame, within all branches of Turkish folklore, to carry out research, to promulgate the same to new generations, to organize seminars, conferences, to publish magazines and books to teach practically the Turkish folk dances and folk songs, to teach turkish hand broideries that is usefull for the folklore, to open up courses, to open up hand borideries application centres, to make connection with the organisations for culture, ethics, training, and folklore, organize meetings, shows, travels, scientific works, to open up Folk Theatres, to carry out activities necessary for the youths for recreating the Turkish Folk and consequently research on Turkish folk dances, to teach authentically the Turkish folk arts, to produce the same, and contribute to these arts by exhibiting the same, to realize the foundation of folk meuseum that is lacking is flet in a high degreeto present our folklore values to humanity under the same roof, to teach regional folk instru-

ndation

0 FOLK KULTURE

ments to youths , have them like it, and have them perform the same, to have foreign countries know the Turkish folk dances and values by participating international festivals, to contribute development of the country by having these values be known by the foreigners in the cooperation with other official organisations and institutions and coordination with printed and visual media organisations, to carry out works on archiving the sources having costumes, musics, dia, photographs, video bands and related documents to carry out works on archive an data processing, to establish libraries and documentati-on centres, to maintain social solidarity and coordination among suitable persons and institutions, to establish federation and confederation having same purpose, or participate or join in the federations and confederations already been established, to establish coordinations and cooperations with the scientific and cultural entities and conclude agreements with them to send people to make academic research on these fields, to make use of the ones having specialized on this purpose, to organize, in national or international level, congress, conference, panel, public meeting, seminar, briefing, fair, exhibition, charitable functions, travel, entertainments, gatherings, concerts, performances, outdoor and indoor meetings for scientific and cultural purposes, special competitions, sportive competitions, and any and all kinds of activities proper for the purpose of the Foundation, to participate and send representative, to give rewards for the same purpose, to organize rewards ceremonies, to enlighten the public with any and all tools within the purpose of the foundation, to participate any and all

organisations and institutions established or to be established, to establish and operate day nurseries, play school, school, academy, university, faculty, research centres, specialized commissions, clubs, classrooms, locals, dormitories, pensions, guesthouses, holiday camps, and commercial installations, starting from day nurseries to tangible and intangible support is to be given on educations in secondary school, high school, pre-licence, licence, doctorate, and higher academic works, to maintain scholarship to students or the ones carrying out works either within the country or in the foreign countries with the ratio of the financial power of the Foundation, to carry out essential and in cash donations if deemed by the Board of Administrators to donate tools and equipment, to carry out publications and and make or to have made the distributions thereof, to establish printhouses and video and movie centres, to hire and operate the same, to establish business to maintain the purpose of the Foundation, to participate to the businesses already established, to hire the same, to lend the same, to buy and sell the same, within the frame of provisions of Article 34, to sell and buy any kinds of movables and immovables, to operate and administer the same, to establish workshops and installations, to buy, sell/participate the same, sell, rent, lease the same, except the legal limitations, can have and use the any kinds of movable or immovable in the way of will, donation, or other way of use in connection with the deceasings, or use by lend and lease what it possessed to sell transfer or renunciate what are possessed, to collect and spend what is profited income obtained, to invest once or more the immovables or incomes of the founda-

tion, on condition that not being the contrary to the purpose of the foundation, and totally or partially assigned to the purpose of the foundation, the goods being possessed by the way of donations, or will or various type possessions with regards to death, shall manage and possess and spend, one or more national or international stocks, benefit bills, obligations, or other stocks and coupons thereof, to participate to a Firm with the possessions of the foundations to spend the profit of the share , to accept the unessential rights of the freehold like gain and dwellings, to use those rights, to accept any kinds of securities, including pledge for movables and immovables for contract relations to be established with the incomes created or to be created, to accept well known bankers bills, finally, to carry out any and all proceedings and processes deemed necessary and fruitful for the realization of the purpose or purposes of the Foundation.

Dear readers, the purpose of our sharing the subjects of activities, principles, and targets of the Motif Folk Dances Training and Education Foundation is for closely known this foundation by yourselves.

To the voyage of serving to culture that we started with the power we took from you, we shall continue with any kinds of work, activity, project and organisation that we have realized within the structure of the Motif Foundation with the same power and support.

We wish the foundation of this organisation be benevolent to all of our organisation and submitting my affection and respects.

Zeli Bayraktar

EDİRNE

Halk Oyunları

Öğr. Gör. Ferruh ÖZDİNÇER

Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı

Türk Halk Oyunları Bölümü

Anadolu'yu Avrupa'ya birleştiren Trakya yarımadasında yer alan Edirne'nin konumu nedeniyle zengin bir kültür tarihi vardır. Tarih boyunca Anadolu'ya yada Avrupa'ya göç eden değişik topluluklar Edirne'den geçmişler, burada konaklamışlar, ancak çok azı yöreye yerleşmişlerdir.

Çağlar öncesinden beri bir savunma kenti durumunda olan Edirne, Tuna nehrinin kıyısında olup Balkanların içine doğru giden yolların birleştiği yerdedir. Bu iki doğal durum çok az bir zamanda kentin ticari konumunu oldukça etkilemiş ve Edirne'nin Osmanlı İmparatorluğu'nun başkenti olmasına sebep olmuştur.

92 yıl başkentlik yapan Edirne'nin Avrupa'ya yakınlığı, meydana gelen iç ve dış göçler, fetihler ve savaşlar, ticaret yolları, büyük depremler ve su baskınları kenti ve buradaki hayatı önemli ölçüde etkilemiş, kültürel ve sosyal yapısını değiştirmiştir. Bu nedenle Edirne'deki kültürel yapı, Anadolu illerinden çok farklıdır.

15. yy.'ın ilk yarısında Edirne'nin devlet merkezi oluşu idari ve askeri kadrodaki devlet adamlarının veya ilim alanında önemli yeri bulunmuş kişilerin bu şehirle sıkı ilgileri, bunlara yapılan türlü tevcihler, şehrin önemini daha da arttırmıştır.

1683 yılında ise Balkanlar'daki başarısız savaşların yüzünden Balkanlar'dan ve Macaristan'dan gelen asker ve göçmenlerle Edirne dolup, taşmıştır. 1700-1750 yıllarında Osmanlı İmparatorluğu'nda toprak kayıplarının başlaması sebebiyle Batıda kaybedilen topraklardaki (Romanya, Bulgaristan, Arnavutluk ve Macaristan) halkın doğruya doğru göçü ve bunların ilk durak olarak Edirne'yi seçmeleri kentte

önemli bir birikime neden olmuştur.

Edirne Antlaşması'ndan (2-14 Eylül 1829) sonra ise Türk halkı şehri boşalttıkça Hıristiyan köylerden gelen ahali şehre yerleşmeye başlamıştır. Göçler bununla da kalmayarak, 11 Şubat 1879 da Ruslarla sağlanan barıştan hemen sonra Rumeli'den kaçıp gelen 40 bin kadar göçmen de Edirne'ye yerleşmiştir. 19. yy. başlarında nüfus 300 bine kadar çıkmıştır.

Daha sonraları ise depremler, sel baskınları, devam eden iç ve dış göçler yüzünden nüfusta büyük dalgalanmalar yaşanmıştır. Balkan Savaşı zamanında yapılan bir nüfus sayımına göre 90 bine yaklaşan sayının dağılımı şöyledir:

47.289	Müslüman
19.608	Rum
14.469	Yahudi
4.000	Ermeni
2.324	Bulgar
46	Katolik
46	Protestan
87.781	Toplam*

Şehrin kültürel yapısını etkileyen bir diğer faktör de İpek Yolu olmuştur. Doğu ve iç Asya'dan başlayarak İran üzerinden Anadolu'ya gelen İpek Yolu'nun İstanbul ve Çanakkale boğazlarını geçerek Edirne'de düğümlenmesi, kenti büyük bir iş merkezi haline getirmiştir.

Edirne'ye yapılan göçlerin en büyüğü ise, Kurtuluş Savaşı'nın hemen ardından Balkanlardan gelen mübadele göçüdür.

Birinci Dünya Savaşı sırasında ve Türkiye Cumhuriyeti kurulduktan sonra, Rumeli'den gelen Mübadele (değiş-tokuş) ve firar göçleri, Edirne'ye yapılan yine önemli göçlerdendir.

Kurtuluş Savaşı'ndan sonra devam eden göçlerin son halkasını 1950-53 yıllarında yapılan ve çoğunluğunu çiftçi ve esnaf ailelerin oluşturduğu göçler oluşturmaktadır.

Yapılan bu daimi göçlerden sonra merkez köylerine çoğunlukla Balkanlar'dan gelen göçmen aileler yerleşmişler, yerli aileler ise daha çok dağlık alanlarda kalmışlardır.

Yerli ve göçmen ailelerin ayrı yaşadığı köyler olduğu gibi, beraber yaşadıkları köyler de mevcuttur.

Yerli halkla göçmenler arasında birlik, beraberlik çok çabuk sağlanmış ve kısa sürede uyum içinde yaşamaya başlamıştır.

Aralarındaki kültür zenginliğinin büyümesi ve birbirine karışmasıyla adet ve geleneklerini sindiren halk ortak kültürünü kurmuştur. Aynı kanı taşıyıp, aynı kaderi paylaşan insanlar Dramalı, Boşnak, Pomak ayrımı yapmadan saygıyla, sevgiyle yaşamlarına devam etmişlerdir.

Birbirlerinden kız almışlar, kız vermişler, gönül birliği etmişler, düğün-dernek kurmuşlar, el ele, kol kola oyunlar oynayıp türküler söylemiş, ağıtlar yakmışlardır. Devingen yaşamlarını, dinamik yapılarını oyunlarına, türkülerine yansıtmışlardır. Omuz omuza oynamışlar; birliği beraberliği ifade etmişler, karşılıklı oynamışlar; içtenliklerini ve güvenlerini sunmuşlardır.

Yavaş yavaş biçimlenip şekillenmeye başlayan bu melez kültür içerisinde bir takım folklorik kavramlar da değişikliğe ve gelişmeye maruz kalmıştır. Bu kavramlardan halk oyunları da payına düşeni almıştır. Önceleri sadece ken-

di yaşadıkları çevrede yaşattıkları oyunlar, daha sonraları komşu köy ve kasabalara da taşınmıştır. Köyden köye yada köyden şehre yapılan göçler, o düğünden bu düğüne koşan müzisyenler de bu dağılımı hızlandırmıştır.

Kendi mahallelerini, kendi köylerini kurlmalarına rağmen Edirne insanı toplum olarak kaynaşmış ve bütünlük kazanmıştır. Bu insanlar birbirlerinin oyunlarını görmüşler, ezgilerini dinlemişlerdir. Kimi zaman bunlara eşlik etmişler, kimi zaman da ilgiyle izlemişlerdir. Zaman geçip kuşaklar atladıkça oyunların milliyeti de, geçmişi de önemini yitirmiş, o bölgenin kültürel bir değeri olmuştur.

Kırsal kesimdeki halkın birbiriyle olan ilişkileri, dar bir çevrede ve az nüfuslu bir bölgede yaşamalarından dolayı daha sağlıklı ve daha samimi olmuştur. Zaten aileler arasındaki akrabalık ve yakınlık derecesi de fazla olduğundan, yaptıkları eğlencelerde, düğün, nişan gibi törenlerde her zaman bir arada bulunmuşlardır. Genelde oyunları kız-erkek ayrı ayrı oynayan halk, sadece yakın komşu ve akraba olan durumlarda kızlı erkekli oynamışlardır.

Şehir merkezinde durum daha farklı idi. Tatil günü olarak cuma gününü kullanan Gacal denen Müslüman yerli halk, yaz aylarında bağlarda ve bahçelerde toplanırlardı. Bu eğlencelerde kadınların ve erkeklerin toplandığı yerler ayrı olurdu. Kışın ise Ev Cümbüşleri olurdu. Bu eğlenceler ya Bey konaklarının selamlıklarında yada zengin bir ailenin evinde yapılırdı. Bu eğlencelerde de yine kadınlar ve erkekler ayrı olup, kendi aralarında toplanırlardı. Bu eğlencelerin yanında erkeklerin yaptıkları Oturak Alemleri, kadınların da Hamam Sefaları ve Kısır Toplantıları gibi eğlenceleri olurdu.

Bu eğlencelerde herkes oyun oynamazdı. Oynayanlar belirli kişilerdi. Hatta söylenen türküler bile insanların yaşına ve statüsüne göre ayrılırdı. Örne-

ğin, bir gazinin aşk ve sevgiyi anlatan bir türkü çalıp söylemesi ayıp karşılanırdı. Yine çok genç birinin savaş ve kahramanlık türküsü çalıp söylemesi uygun karşılanmazdı.

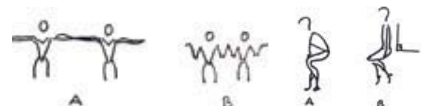
Edirne'deki Derleme Çalışmaları ve Oyunların Genel Yapısı

Edirne'deki halk oyunları derleme çalışmaları ilk kez 1965 yılında zamanın Müze Müdürü Sayın Sabahattin Türkoğlu önderliğinde başlatılmıştır. Ekip elemanları Sayın Feriha Altınoğlu, Sayın Sabri Çıtak, Sayın Ülkü Denkeli ve Sayın Cengiz Veznikli tarafından yürütülen bu çalışmalarda daha çok yakın çevrelerdeki ve göçmenlerin ağırlıkta olduğu köylerde araştırmalar yapılmıştır. Bunun yanında Edirne merkezinde yaşayan ve Selanik'e bağlı Serez'den göç eden Serezli Ahmet'den de kaynak kişi olarak yararlanılmışlardır. Hatta derlenen ilk oyunları ve müzikleri bu kişiden derlemiştir.

Daha sonraları Edirne Halk Eğitim Merkezi'nin araştırmaları, diğer dernek, kurum ve kuruluşların halk oyunlarına yönelik çalışmaları ve Sayın Şahsuvar Darcanoğlu'nun gayretleriyle Edirne halk oyunları biçimlenmeye ve tanıtılmaya başlamıştır.

Edirne'deki ilk halk oyunları gösterisi 1965 yılının Nisan ayında şehir halkına hitaben yapılmıştır. Bundan sonraki ve Edirne halk oyunlarının ilk kez Türkiye çapında tanıtıldığı en önemli gösteri de 1966 yılının Temmuz ayında İstanbul Açık Hava Tiyatrosunda Yapı-Kredi Bankası'nın hazırladığı Halk Oyunlarını Yaşatma şenliklerinde olmuştur.

Edirne halk oyunlarını incelediğimizde, oyun formu, müzik formu ve ritim yapısı olarak kendine has ve belirgin özellikleri içeren bir yapıda olduğunu görmekteyiz.

Oyunların ve ezgilerin adları çoğunlukla Rume-
li'den anavatana göç edilen yerlerin adlarını taşı-
maktadır. Örneğin; Zigoş, Drama Karşılması, Gü-
mülcine Karşılması, Balkan Gaydası gibi...

Oyunların bir kısmı da halk arasında sevilen, sa-
yılan, kahramanlığı ve yiğitliği efsaneleşmiş kişile-
rin adlarını taşımaktadır. Örneğin; Debreli Hasan,
Kara Yusuf, Ali Yazıcılar ve Kabadayı gibi.

Tür olarak, karşılama ve hora türü oyunların bu-
lunduğunu görmekteyiz. Karşılama türü oyunların
sadece dokuz zamanlı oldukları ve oyuncuların kar-
şılıklı gelerek çizgi formunda ve birbirlerine hiç do-
kunmadan oynadıklarını görüyoruz. Bu oyunlardaki
genel yapı ise, blok hareketlerdir. Bu bloklar öne-
geri ve sağa-sola hareket ederler. Yer değiştirmeler
ve dönüşler de bu türdeki oyunların genel özellikle-
ridir. Hora türü oyunlar ise, dokuz zamanlı dışında
kalan ve iki zamanlıdan on zamanlıya kadar karşı-

mıza çıkan, serçe parmaklardan, omuzlardan ve
bazen de kuşaklardan tutularak oynanan
oyunlardır. Horalar biçimsel olarak; ge-
nelde daire, yarım daire ve çiz-

gi formlarında oynanmaktadırlar. Bazı çevreler bu
iki türün dışında Gaydalar, Kasaplar ve Kabadayı-
r tür, alt tür yada biçim olarak savunmaktadırlar.
Oysa bunlar, başlı başına birer oyundur. Biçimsel
formları ve koreolojik yapıları itibarıyla da HORA
türündedirler. Diğerlerinden tek farkları üç bölümlü
olmalarıdır. Bu da onların ayrı bir tür olmaları
için yeterli bir kriter değildir. Bu oyunların dışında
kalan diğer oyunlarda ise, iki bölüm göze çarpma-
ktadır. Çoğunluğunda göze çarpan bu durum, yavaş
ve hızlı olarak kendini göstermektedir. Yavaş başla-
yan birinci bölüm ve hızlanan ikinci bölüm. Yörede
hızlanan bu ikinci bölüme Kaldırma denmektedir.

Oyunlarda işlenen temalar ise; birlik, beraber-
lik, güven, sevgi, aşk, yiğitlik ve kahramanlık ol-
muştur.

Aynı oyuna birden fazla ezgi çalınabildiği gibi,
müzisyenlere ve geldikleri bölgeye göre de ezgiler-
de farklılıklar gözlenebilir. Örneğin birden fazla ka-
sap ezgisi ya da birbirinden farklı kabadayı ezgisi
veya birden fazla karşılama ezgisi karşımıza çıkabi-
lir. Çok kesin sınırlarını çizemeyeceğimiz bu oyun-
ları komşu il ve ilçelerde de görmemiz mümkündür.
Bazen aynı oyunu farklı bir adla, bazen de aynı adı
taşıyan oyunu farklı bir yapıda görebiliriz. Kültürel
yapıdaki ve kökendeki benzerlik açısından komşu
illerdeki bu durum son derece normaldir. Aslında
Kırklareli, Tekirdağ ve İstanbul'a kadar bölgede ke-
sin sınır çizmek ve oyunları birbirinden ayrı tutmak
doğru değildir.

Çoşkulu ve dinamik bir yapı içeren oyunlar,
adım ve figür açısından oldukça zengindir. El vur-
malar, çökmeler ve passe'ler (ayak çekmeler) oyunlar-
ının genelinde görülmektedir. Oyunların genel özel-
liği, bütün adımların half point denilen yarım ayak
pozisyonu ile oynanmasıdır.

Oyunlardaki çökmelerde (oyunun bütününde)
vücut devamlı diktir. Yani çökmeler, vertebral

İşlemeli bohçalarımızın geleneksel kültürümüzdeki yeri ve önemi

Yrd. Doç. Gönül YILMAZKURT

G.Ü. Mesleki Eğitim Fakültesi El Sanatları Eğitimi Bölümü Öğretim Üyesi

Türk ulusu tarih boyunca oluşturduğu zengin ve renkli bir kültüre sahiptir. Bu kültür içinde yer alan gelenek, göreneklerimiz sanatın her dalını etkilemiş, sanatçıların özünü bozmadan yaratıcılıklarını da katarak yeni eserler ortaya koymalarını sağlamıştır. Çeşitli dönemlerde sanata yeni tasarımlarla farklı boyutlar kazandırılmıştır.

Gelişen kültürümüzün maddi ve manevi zenginlikleri, sanatın her dalında etkin olmuş ve çeşitli dallarda kültürel yapının en güzel örnekleri sunulmuştur.

Geleneksel Türk sanatları içinde özel bir yere sahip olan bu örneklerden biri de işlemeciliktir.

İşleme, doğada görülen canlı, cansız varlıkların çeşitli materyallerle dokuma, deri, keçe üzerine çeşitli iğne teknikleri ile elde veya makinada kişinin zevk ve duyularını katarak yaptığı bezemeler şeklinde tanımlanabilir.

Yöresel araştırmalarda müze, özel koleksiyon ve evlerde yer alan, çeyiz sandıkları açılıp incelendiğinde, çeşitli işleme tek-

nikleri ile bezenmiş, Türk kültürünün özelliklerini yansıtan çeşitli konularda gelenek ve göreneklerimiz yaşatılmasını, sürdürülmesini sağlayan ürünlerle karşılaşılır. Bu ürünler arasında işlemeli bohçaların özel önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir.

Gerek teknik, gerek motif ve gerekse kompozisyon çeşitleri ile yüzyıllar ötesinden bize bilgi veren, eşsiz güzellikteki işleme eserlerin, pek çoğu bohça içinde korunup saklandığı bilinmektedir.

Kaşgarlı Mahmut'a göre XI. yüzyıl Türklerince "Boğ" sözü ile anılan bohçanın iyi korunması için elbiselerin bohçalanarak sandığa kaldırıldığı belirtilmektedir. (Ögel 1978 s. 275)

Yine sayın Ögel bohça ile ilgili görüşlerini şöyle belirtmiştir. "Bohça Türklerin günlük ev hayatı ile kültüründe çok önemli yer tutmuştur. Kızların çeyizleri, büyükannelerinin hatıraları hep bohçanın içinde saklanırdı. Sandıkları bir yerden diğer bir yere taşımak çok güç idi. Bu sebepten hafif bohçalar eski Türk sanatında çok daha değerli bir yer tutmuşlardır." (Ögel 1978 s. 275)

Bohçanın sözlükteki tanımı: İçine çamaşır, giysi, kumaş gibi eşya koymak üzere, çeşitli kumaştan yapılan ve çapraz bağlanan dört köşe kumaş olarak tarif edilmesine rağmen, yörelerimiz bohçalarını çeşitli şekillerde isimlendirmektedir.

Bohçalara yapıldıkları kumaşın tü-

rüne, içine konulan eşyaya ve işlevine göre “Şal Bohça” “Ahmediye Bohça” “Basma Bohça” “Yazma Bohça” “Parçalı Bohça” (Kırk Pare) “Sandık Bohçası” “Dolap Bohçası” “Hamam Bohçası” “Çeyiz Bohçası” gibi adlar verildiği görülmektedir. (Ana Britannica 4 s. 372)

Ev dekorasyonu ile ilgili işlemeli örtüler arasında törenlerde kullanılan nihaleler, sayıca artış gösteren peşkirler, yastıklar, bohçalar, XVII. yüzyılın örf, adetleri açısından bizleri aydınlatmaktadır. (Barışta 1999 s. 47)

Ana materyal olarak çeşitli özelliklerde dokunmuş kumaş, kullanılan bohçalarda, süsleme unsuru olarak danteller, çeşitli teknikteki işlemler, oylar, farklı özellikteki kumaşlar kullanılmaktadır.

Bohçaların yapımının tasarlanmasında en önemli unsur yapılan bohçanın kullanım amacıdır. Tasarlanan bohçanın kullanım amacına göre boyutları, işleme tekniği, kumaş, motif, kompozisyon ve renk seçimi izlenmektedir.

Tasarım yapımında kullanım alanları düşünülerek hazırlanan bohçalarda kullanılan motifler ve teknikler yöreden yöreye farklılıklar göstermektedir. Örneğin; Kahramanmaraş'ta Maraş İşi, Gaziantep'te Antep Ajuru, pek çok yöremizde kanava, beyaz iş, applike ve hazır gereçlerle bezenmiş bohçalar görülmektedir.

Kare formda hazırlanan ve çok

amaçlı kullanılan bohçalarda yer alan kompozisyonlar incelendiğinde, motiflerin çoğunlukla kumaşın atkı ve çözgü ipliklerinin kesiştiği köşeye tek olarak veya dört köşeye yerleştiği gibi özellikler göze çarpar.

Bazen kenarlar üzerine motifler bordür şeklinde, bazende tam ortaya veya tüm yüzeyi kaplayacak düzenlemelerle bezendiği ve bir motiften oluşan kompozisyonlarla, birden fazla motiften oluşan düzenlemelerin birleşmesi ile hazırlanan kompozisyonlar bohça bezemeleri içinde çeşitlendirmeler içermektedir.

Türk kültürünün tarihsel gelişimi içinde yer alan, bu yüzyıllarda günümüze ulaşan bohça tasarımlarında genellikle bitkisel, nesnel, geometrik ve karışık bezemelerle hazırlanmış tasarımlar görülmektedir. Milletimizin duygu ve düşüncelerini işlemlerle ifade ettiği, neşesini, hüznünü yansıttığı Türk işlemlerinin kültürümüzdeki özgün yerini korumasını sağlamaktadır.

Osmanlı İmparatorluğu döneminde Türk işlemleri ve bohçalarda uygulanan teknikler, en yaygın kullanılan iğneler, yüzyıllara göre değiştiği gibi, uygulanan tekniklerin ilavelerle günümüze kadar ulaştığı görülmektedir. Bu nadide çalışmalar kültürümüzün bir aynası olarak bize ışık tutmaktadır.

İşlemeli bohçalarda uygulanan teknikleri sınıflandıracak olursak:

A - Dokuma iplikleri üzerinde yürütülerek yapılan iğne tekniklerinden:

1 - Serbest stil iğnelerle : Sarma, sap işi, çapraz iğne, suzeni, rokoko, Çin iğnesi.

2 - Sayılarak yapılan iğnelere : Kanava, çift iğne, Türk işi.

B - Dokuma iplikleri kapatılarak yapılan iğne tekniklerinden:

Aplike, Dival işi, (sim sırma) Pul boncuk işleri.

C - Dokuma iplikleri çekilerek ve kesilerek yapılan iğne tekniklerinden:

Ajurlar ve Antep Ajurları.

D - Dokuma iplikleri kesilerek ve oyularak yapılan iğne tekniklerinden:

Delik işi (beyaz iş) gibi çeşitli iğnelerle zengin bir bezeme yelpazesi içinde bohça uygulamaları yer almaktadır.

Türk kültürünün zengin unsurlarını taşıyan farklı tekniklerle bezenmiş bohçalarımız, geçmişte ve günümüzde örf ve adetlerimiz doğrultusunda isimlendirilmiştir.

Mendil bohçası, çorap bohçası, çamaşır bohçası, hamam bohçası, çarşaf bohçası gibi isimlerle günlük hayatımızda yer aldığı gibi ölüm (Barışta 2001 s. 29) sünnet, nişan, düğün, kız çeyizinin konulup korunması için özel bohçaların çok çeşitli kumaşlarla daha detaylı işlemlerle

özelliğine, seçilen kumaşa, kullanılan amaca uygun katlanan kenarlar üzerine oya dikilerek şaheser bohçalara bir kat daha zengin görünüm arz etmesi sağlanmıştır.

“Bohçaların evlenme geleneğinde de önemli bir yeri vardır. Genç kızların çeyiz eşyaları içinde el işlemleri ile süslenmiş bohçalara ayrı bir değer verilir. Gelinin düğün sırasında erkeğe evine gönderilen çeyizi arasında kendisine, kocasına ve evine ait bazı eşyaların bohçalar içinde taşınması ayrı bir seyir olayı idi. Bu taşınma sırasında sergilenen bohçaların sayısı, çeyizin zenginliğini gösterirdi. Yeni gelin kocasına ve yakınlarına da bohça içinde “Dürü” adı verilen armağanlar gönderir, karşılığında da gene aynı şekilde armağan alırdı.” (Ana Britannica 4 s. 372)

Bu bohçaların yapımında seçilen gereçler kullanım alanına uygun olarak özel günler için genellikle ipek, atlas, saten, kadife gibi renkli dokumalar ile sim sırma, metal bükümlü iplikler, pul, gibi gereçler kullanılmıştır.

Günlük kullanılacak bohçalarda ise yıka-

ma ve ütümeye dayanıklı bej, beyaz renkte pamuklu ve keten dokuma ile yine aynı menşeyli iplikler tercih edilmiştir.

Bohçalarda, somut ve soyut biçimlendirilmelere uygun olarak renk gümüş ve yeşil altın

bezendiği toplumumuzca da bilinmektedir. Müze ve sandıklardan çıkan bohçalar bizlere bu konuda detaylı bilgi vermektedir.

Bu dönemde ve daha sonraki yüzyıllarda çok çeşitli iğnelerle bezenen bohçaların işleme tekniğine uygun şekilde tasarlanarak veya bohça boyutlarına uygun genişlikte köşe yapılarak, kenarları katlanıp, baskı, antika, ajur, elde oyulama, makine dikişi, makinada sarmak, saçak gibi çeşitli iğnelerle tutturulduğu, ayrıca işleme

renkli, metal bükümlü ipliklerle, beyaz renkte az bükümlü koton iplikler kullanılmıştır. Makinada yapılmış delik işinde de genelde beyaz nakış ipliği kullanıldığı araştırmalar sonucunda görülmektedir.

Bazı iğne tekniklerinin uygulanmasında ise çok renkli iplikler ve tonları kullanılarak çalışıldığı dikkat çekicidir.

“XVI. yüzyılda çarşının saray atelyeleri ile

yaşatmak amacı ile röpröduksiyon çalışmalarına da yer verilmesi gelecek nesillere ışık tutan ve geçmiş hakkında bilgilenilmesi açısından kaynak olacağına inanıyorum.■

üretim açısından rekabete girdiği, ev işlemlerin ise, artistik el sanatı niteliğine büründüğü ve işleme sanatı belli bir zümrenin değil, herkesin yarar sağladığı estetik haz duyduğu bir sanat dalı olarak uygulanıyordu” (Barışta 1999 s. 18)

Estetik açıdan ince bir zevkle çeyiz ve işlevsel amaç için hazırlanan bohçaların kullanım kolaylığı, taşımadaki pratikliği, ürünleri muhafaza ve korunması, gelin alaylarındaki renkli görüntüsü ile manilere, türkülere dahi konu olmuştur.

Bohçalar halk dilinde o kadar benimsenmiştir ki:

Şanlıurfa yöresinde:

Urfa'mızın dört tarafı bahçeler

Yar oturmuş elbisesini bohçalar

Kazanmışım senin için akçeler

derken,

Ankara yöresinde:

Dama çıkma taşa çık

Arpalar kara kılıçık

Eğer gönlün var ise

Al bohçanı yola çık, denildiği görülür.

Teknolojinin hızla ilerlediği günümüzde nakış ve dikiş makinaları ve programlanmış bilgisayarlı makinalarda da çeşitli uygulamalar yapılmak-

tadır.

Günümüzde teknolojinin her alanında olduğu gibi dekorasyonda da değişimler göstermesi ile sandıkların yerini şifonyerler ve gardolap çekmecelerinin alması, bohça alışkanlığının

yerini, kullanımı pratik şaselere bırakmasına neden olmuştur.

Çeşitli formlarda kullanım alanlarına uygun büyüklükteki şaselerle ürünlerin korunması ve saklanması yolu tercih edildiği günümüzde fark edilmektedir.

Sınırlarımızın içinde yaşayan insanlar gelenek, görenek, yaşam tarzı ile zengin bir mozayığe sahiptir. Bu nedenle yıllarca yoğun bir şekilde kullanılan bohçaların günümüzde değerlerinin korunması sağlanmalıdır.

Çağdaş dünya görüşlerinde, farklı yaşayış biçimlerine uygun bir stilde teknik çalışmalarla, değişen teknoloji doğrultusunda, evrensel kültüre katkıda bulunulması için farklı boyutlarda bohça setleri hazırlanması ve dış pazarlarda da ait olduğu değerlere kavuşmasının sağlanması büyük yarar sağlayacağı kanısındayım.

Ayrıca, günümüzde gelenekseli

Kaynakça:

Anonim: Ana Britannica Genel Kültür Aksiklopedisi Cilt 4 Ana Yayıncılık ve Sanat ürünleri Pazarlama A.Ş. İstanbul 1986-1987

BARIŞTA, H. Örcün: Osmanlı İmparatorluğu Dönemi Türk İşlemleri, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları 2342 Yayınlar Daire Başkanlığı Sanat Eserleri Dizisi: 253

BARIŞTA, H. Örcün: Cumhuriyet Dönemi Türk Halk İşlemeciliği Desen ve Terminolojisinden Örnekler, Kültür Bakanlığı Yayınları: 2566, Halk Kültürlerini Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü Yayınları: 311, Maddi Kültür Dizisi, 29, Ank.

BARIŞTA, H. Örcün, Türk İşleme Sanatı Tarihi II. Baskı G.Ü. Yayınları No: 201 Mesleki Yaygın Eğitim Fakültesi No: 1 Ankara: 1995

ONUK, Taciser: Akpınarlı, F, ORTAÇ, s, A, İçel El Sanatları Kültür Bakanlığı Yayınları

ÖGEL, Bahaeddin: Türk Kültür Tarihine Giriş III Türklerde Ev Kültürü (Göktürk'lerden Osmanlı'lara) Kültür Bakanlığı Yayınları: 244 Kültür Eserleri: 13 Kültür Bakanlığı Ankara: 1978

Zeybek

türü oyunların yapısal özellikleri

Nihal ÖTKEN

*İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuarı
Türk Halk Oyunları Araştırma Görevlisi*

Erkek Oyunlarında Kullanılan Kol Pozisyonları: Erkek zeybek oyunlarında tespit edilen kol pozisyonları hemen her oyunda karşımıza çıkan ve değişik kombinasyonlarla kullanılan pozisyonlardır.³⁰ Bunlardan bir tanesi her iki kolun vücudun iki yanında küçük açılarda kullanılmış omuz abduksiyon hareketi ile serbest şekilde tutulan kol pozisyonudur. Bu pozisyon genellikle oyuna başlangıç pozisyonu olarak kullanılır. Diğer bir kol şekli her iki kolun 90 derece omuz abduksiyonu ile yere paralel olarak kaldırılması ve burada dirsek pronasyonu ile avuç içlerinin

yere bakması şeklinde kullanılan kol pozisyonudur.

Zeybek erkek oyunlarında en çok kullanılan kol pozisyonlarından bir tanesi omuzların horizontal abduksiyonu ile kolların her iki yanda baş hizasını geçecek şekilde yukarı kaldırdığı kol şeklidir. Kolların yukarı kaldırılması için yapılan hazırlık hareketi de bir başka kol kullanımudur. Bu pozisyonda bir kol dirsek fleksiyonu ve omuz eksternal rotasyonu ile gövdenin önüne, diğeri ise dirsek fleksiyonu ve omuz internal rotasyonu ile gövdenin arkasına getirilir.

Dirsek fleksiyonunun açısının daha fazla olduğu ve omuz horizontal abduksiyonu ile birlikte kullanı-

lan kol şeklide sık kullanılan kol pozisyonları arasındadır. Oyun içinde fazlaca kullanılan bir diğer harekette tek kolun 90 derecelik omuz abduksiyonu ile yere paralel şekilde yukarı kaldırılmasıdır. Diğer kol ise dirsek fleksiyonu ve internal rotasyon hareketi ile birlikte bele konmaktadır.

Sağ kolun omuz fleksiyonu ile vücudun önünde yukarı ve ileri uzatıldığı, sol kolun ise omuz ekstansiyon hareketi ile arkaya götürüldüğü kol çeşidi de oyun bitirilişlerinde kullanılan bir kol şeklidir.

Kadın Oyunlarında Kullanılan Kol Pozisyonları: Zeybek kadın oyunlarında sürekli kullanılan kol pozisyonlarından bir tanesi kolların dirsek fleksiyonu ve omuz horizontal abduksiyonu ile birlikte baş hizasına kadar kaldırdığı kol şeklidir. Tek kol baş hizasında dirsek fleksiyonu ve omuz horizontal abduksiyon hareketini korurken diğeri yalnızca ufak açılı bir omuz abduksiyon hareketi ile vücudun yanında serbest kullanılması ise oyun içerisinde bazı bölümlerde kullanılan kol şeklidir.

Aynı şekilde kolların vücudun önünde çevirme yaptığı kol şeklide oyun içinde ara ara kullanılan bir kol pozisyonudur. Bu pozisyonda her iki dirsek fleksiyon hareketi yapılmaktadır. Her iki kolun vücudun iki yanında küçük açılarda kullanılmış omuz abduksiyon hareketi ile serbest şekilde tutulan kol pozisyonu ise genellikle hem kolların yukarı kaldırılması için bir başlan-

gıç pozisyonu, hem de oyunun sonunda bitiriş hareketi olarak kullanılır.

Kolların yukarı kaldırılması için yapılan hazırlık hareketi de bir başka kol kullanımınıdır. Bu pozisyonda bir kol dirsek fleksiyonu ve omuz eksternal rotasyonu ile gövdenin önüne, diğeri ise dirsek fleksiyonu ve omuz internal rotasyonu ile gövdenin arkasına getirilir. Bir başka kol çeşidinde bir omuz internal rotasyon hareketinde vücudun arkasında iken diğeri kol dirsekten hafif fleksiyonda ve omuz yaklaşık 90 derecelik bir açıyla abduksiyonda yere paralel şekildedir.

Zeybek oyunlarında bizim incelemelerimiz dışında, kol pozisyonlarından bahseden az sayıda da olsa başka çalışmalarda olduğu tespit edilmiş, ancak bu çalışmalarda verilen bilgilerin kol hareketleri hakkında ayrıntılı olmadığı görülmüştür. Taranç, “Zeybek oyunlarında kol tutuşlar ve oyun biçimleri her yöreye göre değişiklik gösterir. Her yörenin kendine özgü figürleri vardır. Buna karşın zeybek oyununda önemli olan noktalar şunlardır” diyerek oyunlarda kullanılan bazı hareketlerin başlangıçlarının nasıl yapıldığını veya kolların ne zaman yukarı kaldırıldığı gibi bazı noktaları maddeler halinde sunmuştur. Bu maddelerden birinde de zeybek oyunlarında kolların omuz hizasında kalmadığını, baş hizasından yukarı kalktığını söylemektedir.³¹ Oysa bizim tespitlerimize göre günümüzde kullanılan bazı kol pozisyonlarında kollar omuz hizasında kalmaktadır. Taranç’ın bir diğeri maddesindeki kol pozisyonu için “Oyunun sonunda sol kol indirilir, sağ kol havada bırakılır. Vücut dikleşir, sert ileri bakılır. Vücut kesinlikle öne doğru eğilmez” tanımlaması ise tespitlerimizde oyunun bitirişinde kullanıldığını ifade ettiğimiz kol pozisyonu ile uyum sağlamaktadır. Ödemiş halk oyunları konusunda bir çalışma yapan Karademir ve Özbilgin, oyunlarda kullanılan hareketleri, yürüme, kollu, çökme, dönme, diz vurma, bacak çelme, el çırpma ve tek kol havada figürleri olarak tanımlamaktadırlar.³² Yukarıda sadece terim olarak ifade edilen ancak ayrıntılı açıklamala-

rı yapılmayan bu hareketlerin, bizim incelediğimiz yörelerde de kullanıldığı ve tespitlerimizle örtüştüğü görülmektedir.

Ataman, oyunların özel bir çalımla ve kasılarak oynandığını bununda güveni ve soylu bir varlığa sahip oluşu ifade ettiğini belirterek zeybek oyunlarında kullanılan hareketleri çalımlı vücut hareketleri olarak tanımlamıştır. Özellikle yere diz vurma figürlerinin eski Türk saygı geleneğini yaşatan soylu figürler olduğunu ve eski Türklerin büyüklerini yere diz vurarak selamladıklarını belirtmiştir.³³ Aynı şekilde bizim tespitlerimizde de zeybek oyunlarının hemen hepsinde çökme hareketlerinin kullanıldığı görülmektedir. İnceleme yapılan bütün zeybek oyunlarında ortak kullanıldığı görülen çökme çeşitleri 8 adettir. Bu çökmelerden bir tanesinde oyunların başlangıcında toprağa el sürme hareketleri yapılmaktadır. Çökmeler değişik kol şekilleriyle birlikte iki dizin tek tek yere vurulduğu tarzda ve bir ayak daima diğeri biraz önünde kullanılarak yapılmaktadır. Kadın oyunlarında yapılan çökmeler ise her iki ayak pençesi üzerinde bir ayağın diğeri biraz önünde olduğu çökmelerdir. Kadın oyunlarında hiç bir şekilde yere diz vurma hareketi görülmez.

Zeybek oyunlarında kullanılan kol pozisyonlarının dışında genel olarak tüm vücut bölümlerinde kullanılan hareket çeşitlerinden de kısaca bahsetmek yerinde olacaktır. Hareket bazında zeybek oyunlarını inceleyen ayrıntılı bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ancak zeybeklerden genel olarak bahsederken değinilen birkaç önemli nokta söz konusudur. Öncelikle oyunlarda en çok kullanılan figürler; yörelerde verilen bazı isimlerle tanımlanmaktadır. Bunlar atık, eşme, üçlü, beşli gibi terimlerle ifade edilmektedir. Her bir terim herhangi bir vücut bölümünde oluşan tek bir hareketi değil, vücudun çeşitli bölümlerinde aynı anda meydana gelen bir hareket kombinasyonunu ifade etmektedir. Mirzaoğlu ise vücutta genel olarak kullanılan hareketlerin, yörede (Aydın) tanımlanan figürleriyle gezinme, kolları havaya kaldır-

ma, el çıltatma ve dönme, ayağı yere vurma ve diz vurma olarak adlandırıldığını bize aktarmaktadır.³⁴ Rıza Tevfik zeybek oyunlarında gördüğü hareketleri bize şu şekilde tarif eder. “Önce dans edecek olan kişi eğer tek başına dans ediyorsa oyun yeri olan meydana bir daire etrafında döner gibi hareket edip elleri aşağıda, topallıyormuş gibi bir iki adım atarak yürür ve parmaklarını yavaş yavaş şakırdatır. Bu şekilde tempo tutar ve ayak sayar. Beyit başı geldiğinde ellerini havaya kaldırarak parmaklarını kuvvetlice şakırdatıp üç adım sekerek ilerler. Ellerini indirip birkaç saniye bekler. Tekrar beyit başı çalınırken bu hareketi ters yöne yaptıktan sonra yine bir iki saniye durur. Bu duruştan sonra sağdan sola üç kere sol ayağı üzerinde döner. O sırada kollar yukarıdadır; vücut ve yüz yere doğru biraz eğik durur. Sonra yine bir iki saniye bekler. Sağ ayak üzerinde soldan sağa üç kere döner. Yine biraz duraklar ve davula doğru üç adım sekerek önce sağ ayak

ucuyla davula bir “dah” eder, yani dürter gibi yapar, sonra üç adım geri çekilip aynı hareketi sol ayak ucuyla yapar. Üç adım atar, önce sağ sonra sol diziyile yere çöker. İşte burada bir tur tamamlanmış olur. Artık bundan sonra oynananlar, bu hareketlerin tekrarından ibarettir. Tabi ki bu tarifim hareketlerin düzenini, sırasını göstermek içindir. Yoksa güzel oynayanların kendilerine özgü tavırları vardır. Bu tavırlar kişinin dans üslubunu oluşturur.³⁵ Görüldüğü gibi bu tariften zeybek oyunlarında yapılan hareketlerin belli bir sıra ile oynandığını ve hareketlerin hemen bütün zeybek oyunlarında aynı olduğunu çıkartmak mümkündür. Bizim yaptığımız çalışmada da zaten yakalanmak istenen nokta budur. Hangi yörede oynanırsa oynansın bütün zeybek oyunlarının kendi içlerinde ortak hareket özellikleri mevcuttur. Oyunlarda kullanılan bu ortak hareketler aynı olmakla beraber onları birbirlerinden ayıran müzik ve tavır gibi diğer unsurların yanında bu hareketlerin oluşturduğu kombinasyonlar ve vücut bölümleri üzerindeki kullanılma biçimleridir.

Bu bağlamda, Ted Andrews, dansın fiziksel araçları ve dansın temellerini adımlar ve hareketler olarak kabul etmektedir.³⁶ Aynı şekilde Selçuk Göldere’de Graham ve Humprey’in dansta hareket bilgisi adına hareketi kalıplara ayırdıklarını bize şu şekilde aktarmaktadır. “Hareket, oluşumuna göre üç bölüme ayrılır: zıtlık, ardıllık-dizi, birlik ve bütün. Hareket eden beden, hareketin özelliğinin görüldüğü bir alan olmakla birlikte, harekete özelliklerini katan bir mekanizmadır aslında. Hareket koşma, yürüme, bekleme, durma gibi temel özelliklere sahiptir. Birbirinden farklı hareketler birbiri ardına dizilerek cümleler oluştururlar ve hareket

prensibine uyarlar.”³⁷ Garaham ve Humprey’in ardından Laban, hareketin analizi üzerine çalışmalar yaparak hareket için daha kapsamlı açıklamalar yapar.³⁸ Bütün bu araştırmacıların danslarda kullanılan hareketlerin incelenmesine getirdikleri bu yaklaşımlar sonucunda zeybek oyunlarında icra edilen hareketlerin ve bu hareketlerin oluşturduğu kombinasyonların hareket analizi açısından irdelenmesi bu oyunların bilimsel açıdan incelenmesinin gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Zeybek hareketlerinin bilimsel açıdan incelenmesinde kullanılan ve daha önce bizim yaptığımız çalışmalarda da belirttiğimiz gibi insan vücudunda kullanılan hareket çeşitleri 19 tane dir.³⁹ Bu hareketlerin vücudun her bölümünde oluşma şekilleri ve sayıları farklıdır. Hareketlerin zeybek oyunlarında kullanımına birkaç örnek vermek gerekirse; boyun bölgesinde kullanılan hareket sayısı 5 tir ancak bunlardan sadece 3 tanesi zeybek oyunlarında kullanılmaktadır. Kullanılan hareketler boyun fleksiyonu, ekstansiyonu ve rotasyonu hareketleridir. Aynı şekilde gövde hareketleri 6 tanedir ve bunlardan sadece 4 tanesi zeybek oyunlarında kullanılmaktadır. Bunlar fleksiyon, ekstansiyon, rotasyon ve lateral fleksiyon hareketleridir. Görüldüğü üzere vücut bölümlerinde yapılan hareketlerin isimleri terminolojik olarak aynı olmakla beraber hareketlerin oluşumu farklıdır. Ancak incelemelerimiz sonucunda zeybek oyunlarında, horizontal adduksiyon, depresyon, scapula retraksiyon, scapula protraksiyon, Planterden inversiyon, dorsalden inversiyon, elevasyon, kifos, lordos, planterden eversiyon ve sirkumdiksiyon hareketlerinin hiçbir şekilde kullanılmadığı tespit edilmiştir. Tüm bu hareketlerin oluşum yüzdeleri ve vücudun hangi bölgelerinde hangi oranlarda olduğu tablolar halinde ortaya konulmuştur. Ayrıca kullanılan bu hareketlerden ve kullanılma yüzdelerinden yola çıkarak zeybek oyunlarında ortak kullanılan 14 tane temel hareket tespit edilmiştir. Ancak daha önce yaptığımız bir çalışmada tespit ettiğimiz bütün bu veriler ayrıntılı açıklamalarıyla verildiğinden bunların bu makede tekrar edilme gereği görülmemiştir.⁴⁰

Sonuç: Sonuç olarak zeybek oyunlarının yapısal özellikleri açısından incelendiği bu makede halk oyunlarında görülen diğer türlerdeki oyunlardan ayrılan en belirgin özelliği oyunların bir bütün içerisinde toplu halde oynansalar dahi hareket ve tavır açısından bireysel özellikler taşımasıdır. Karademir-Özbilgin⁴¹ ve Rıza Tefvik’inde⁴² farklı

zamanlarda dile getirdikleri gibi doğal olarak oyunların kurulumunda oyuncunun uyması gereken kurallar olmakla beraber, oyun içinde kullanılan hareketler, farklı tekrarlarla farklı kombinasyonlarla kullanılan ortak hareketlerdir. Erkek oyunlarının tamamında oyunların karakteristik yapılarından kaynaklanan ağır ve ciddi tavırlar sergilenmektedir. Kadın oyunlarında ise erkek oyunlarına nazaran daha kıvrak ve hareketli tavırlar söz konusudur. Ayrıca kadın oyunlarında kullanılan hareketler erkek oyunlarındakine göre daha küçük açılarla kullanılmaktadır. Oyun giderleri ise erkek oyunlarına nazaran daha yürüktür. Zeybek oyunlarının hepsinde oyunlar sol ayakla başlamaktadır. Tek istisna sağ ayakla başlayan "Ötme bülbül" zeybeğinde görülmektedir.

Yukarıda ayrı bir bölüm olarak bahsetmediğimiz ancak incelemelerimiz sonucunda tespit ettiğimiz bir diğer noktada zeybek oyunlarında kullanılan müziklerin ritmik yapılarında görülen özelliklerdir. Zeybek oyunlarının hepsi "gezenleme veya gezinleme" denilen serbest ritmik yapıya sahip bir bölümle başlar. "Gezinleme bölümü, oyunun başında ağır tartımda veya serbest çalgısal veya sözlü bir bölümdür. Bu bölümde oyuna kalkan kişi ve kişiler kendilerine özgü veya oyunun yapısına uygun biçimde oyun alanına girerler. Bu oyuna hazırlık dönemidir. Oyun müziği başladığında, üçlü tartım (dokuz vuruşunun üçlüsü) içinde oyuncu nara atıp ikili tartımla oyuna başlar.(...) kadın oyunlarında gezinleme bölümü yoktur."⁴³ Aynı şekilde bizim incelemelerimiz sonucunda da kadın oyunlarında gezinleme bölümü tespit edilmemiştir. Gezinleme bölümünden sonra başlayan oyun içerisinde kullanılan bütün ortak hareketler figür yapısı ve ritmik yapı olarak aynı özelliklere sahiptir ve oyun içinde hareket 9 zamanın içine sığdırılmıştır. İnceleme yaptığımız oyunlar içerisinde bir tek 9 zamanlı ritmik yapının kullanıldığı tespit edilmiştir. Tespit edilen bu ritmik yapılarında oyunların % 74 ünde üçlü başta, %22 sinde üçlü sonda, % 4 ünde

ise üçlü üçüncü sırada kullanıldığı görülmüştür.

Gamze Tüfekçi zeybekler konusunda yaptığı bir çalışmada zeybek oyunlarının ritmik yapılarını şu şekilde anlatmaktadır. "Zeybekler, dokuz zamanlı oyun havaları repertuarının en geniş bölümünü oluştururlar. Çünkü zeybek havaları, tempoları ve türleri değişse bile yalnız dokuz zamanlı usulle oynanabilen oyunlardır."⁴⁴ Sarısözen'in "Ege dolaylarında dört vuruşlu bazı oyun havalarına zeybek denilmekteyse de, yörede "zeybek" sözcüğünün "oyun havası" anlamında kullanıldığı da söylenmiştir"⁴⁵ şeklindeki açıklamasını da yine Tüfekçi'nin çalışmasından öğrenmekteyiz. Görülüyor ki Sarısözen'in ifadesi ve Tüfekçi'nin açıklamalarında ortaya koyduğu bu sonuçlar zeybeklerin ritmik yapıları konusunda bizim tespitlerimizi doğrular niteliktedir.

Sonuç olarak dansa bedenimizin kullanımı bir kültürün ürünüdür. Kültürden soyutlanmış bir dans veya dansçı düşünülemez. Zeybek oyunları da içinden çıktığı bölgede o toplumun bütün kültür özelliklerini ve toplumun kimliğini bünyesinde barındıran ve bunu en iyi şekilde sergileyen oyunlarımızdandır. Yararlandığımız bütün kaynaklarda da gördüğümüz gibi zeybek oyunları hem onu icra eden kişilerden hem de oyunlardaki hareket ve tavır özelliklerinden dolayı kahramanlık ve yiğitliğin bir sembolü olarak karşımıza çıkmaktadır. ■

Kaynakça:

30 Kol pozisyonlarını anlatırken hareketleri ifade etmek için kinesiyojoloji ve tıp alanlarında kullanılan uluslararası anatomik terimler kullanılmıştır. Bunun nedeni halk oyunlarında henüz kullanılan ortak bir hareket terminolojisinin olmayışındandır. Burada kullandığımız terimler bizimde yararlandığımız ve hareketleri ifade etmek isteyen bütün tıp ve kinesiyojoloji bilimi kitaplarında bulunmaktadır. Bu konuda bilgi için bkz. Szunyogh, A. - Feher, G, Human Anatomy for Artists, Hungary: Könnemann, 2000; Sarpyener, K. - Eralp, F, Fonksiyonel Anatomi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Yayınları, 1991; Lucille, D. - Marian, W, Muscle Testing, Philadelphia: W.B Saunders Company, 1968; Ziyagil, Mehmet Akif, Kinesiyojoloji ve Fonksiyonel Anatomi, Ankara: Emel Matba-

acılık, 1995; Açıkada, C. - Demirel, H, Biyomekanik ve Hareket Bilgisi, Eskişehir: Anadolu Ün.Yayınları, 1993; Ayrıca tüm anatomik hareketlerin fotoğraflarla görsel olarak desteklendiği daha ayrıntılı bilgi için bkz. N.Ötken, "Fonksiyonel açıdan bedeni tanımak", Folklor, c. 6, sy. 52, 2003, s. 20-27

31 Taranç, Ege Kataloglanması, s. 29

32 Karademir, Özbilgin, "Ödemiş Zeybeklik Olgusu", s. 31

33 Ataman, 100 Halk Oyunu, s. 82

34 Mirzaoğlu, "Müzikal.... Zeybek danslarının İşlevleri", s. 258

35 Tefvik,Rıza, "Dans hakkında", s. 284-285

36 Andrews, Ted, Büyüsel Dans Teknikleri, (Çeviren Ayşe Gorbon), İstanbul: New Age Yayınları, 2002, s. 30

37 Humphrey, Doris, The Art of Making Dances, 1958

38 Göldere, Selçuk, "Martha Graham ve Modern Dansta Alan, Zaman, Yapı, Form İlişkisi", Dans Daima, İstanbul: Favori Yayınları, s.140

39 Bkz. Ötken, Nihal, Türk Halk Oyunu.... Anatomik Analizi, s. 14-36; Ötken, Nihal, "karşılama türü oyunlar üzerinde Hareket Biçimlerinin İncelenmesi", Motif Dergisi, İstanbul, 2003, sy. 33, s.21; Ötken, "Fonksiyonel.....bedeni tanımak", Folklor, s. 20-27

40 Bkz. Ötken, Türk Halk Oyunu.... Anatomik Analizi, s. 246-264

41 Karademir, Özbilgin, "Ödemiş Zeybeklik Olgusu", s. 31

42 Tefvik,Rıza, "Dans hakkında", s. 284-285

43 Taranç, Ege Kataloglanması, s. 27

44 Tüfekçi, Gamze, Dokuz Zamanlı Oyun havalarının Yurdumuzdaki Farklılıkları, İstanbul Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yüksek Lisans Tezi, 1990), s. 25

45 Sarısözen, Muzaffer, THM Usulleri, Ankara: Resimli Posta Matbaası, 1962, s. 78

Düzeltilme: Dergimizin 35. sayısında yer alan Zeybek Türü Oyunların Yapısal Özellikleri başlıklı yazının yazarının ismi sehven Nihat ÖTKEN olarak çıkmıştır. Yazarın ismi

Tire'de Keçeciliğin günümüzdeki durumu

Arş. Gör. Esra KAVCI GÖZDEMİR
Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi
Geleneksel Türk El Sanatları Bölümü

Eski bir yerleşim alanı olan ve Antik çağda Tyrha olarak adlandırılan Tire, İzmir ilinin 65 km. güney doğusunda yer alan bir ilçedir. Ege Bölgesinde üretilen el sanatlarından (dokumacılık, urgancılık, yorgancılık, semercilik.....) keçenin ilk olarak nerede ve nasıl üretilmeye başlandığı kesin olarak bilinmemektedir. Ancak Altay dağlarının eteklerinde Pazırık Kurganı'nda yapılan arkeolojik kazılarda bulunan ve tekstil ürünlerinin ilk örneği olarak nitelenen keçe parçaları, keçeciliğin tarihini M.Ö.4.y.y.'a kadar götürmektedir. Orta Asya'ya özgü göçebe yaşam biçiminin bir ögesi olarak gelişen keçe, bazı Türk topluluklarında "Kidiz, kiz, kiiz, kiyiz" gibi adlarla anılmıştır.¹ 11.y.y.'ın ortalarından itibaren Türk boylarının Batı'ya göçü ile Anadolu'ya gelen keçe, Türkler tarafından ata sanatı olarak Selçuklu ve Osmanlı

İmparatorluğu dönemlerinde çeşitli ihtiyaçlar için üretilmiştir. Selçuklular da çok gelişen ve merkezi Konya olan keçenin bu dönemde keçelik denilen, hammamların özel bö-

lümünde üretildiği ve Osmanlılar devrinde keçeciliğin daha da gelişmiş olduğu bilinmektedir.

Keçe, hayvansal liflerden yünün örtü hücrelerinin alkali ortam (sabunlu su), nem, ısı ve basınç etkisiyle birbiri içine geçerek girift bir yapı oluşturmasıyla elde edilen üründür. Yün ve diğer kıl kökenli hayvansal liflerde görülen keçeleşme özelliği sıcaklık, basınç, asidik ya da bazik çözeltilerin etkisiyle, mekanik hareketlerle elyafın boyca ve ence çekip kısılmasıdır. Yünlü materyalde doku sıkılaşması olarak nitelenen keçeleşme için ortamda suyun bulunması ve hareket halinde olması yeterlidir. Isı, lifleri daha elastikleştirip, hareketlerini kolaylaştırırken, liflerin şişmesi de birbirleri ile daha fazla temas ortamı sağlayıp birbirine düğümlenmesine (kaynaşmalarına) neden olur.

Keçe eskiden ülkemizin hemen hemen her yerinde üretilirken, günümüzde Afyon, Konya, Uşak, Eskişehir, Isparta, Burdur, Balıkesir, Kars, Urfa ve İzmir'de (Ödemiş, Bergama, Tire) hala varlığını sürdürmektedir.

Keçenin ilk ustalarıyla ilgili söylenen söylencelerden biri, Tire'deki Arif Cön'ün anlattıklarına göre aynen şöyledir: "Hallaçlığın piri Hallacımansur'dur. Keçenin ilk üretim aşaması hakkında dedelerimizden duyduğumuz hikayelere göre Konya'da keçeciliğin piri Abdülmuttalib'miş. Keçeyi o zamanlarda elleriyle ya da dizleriyle dövüyormuş (bazıları da ata bağlayıp koşturuyormuş) fakat pirimiz bir türlü yünü keçeletiremiyormuş. Hırsından oturup ağlamaya başlamış. Bu sırada gözünden damlayan yaşların yün üzerine değdiği (düştüğü) yerlerin birbirine kaynaştığını görmüş. Yünün üzerine su serpip dövdüğünde gerçekten keçeleştiğini fark etmiş. Böylece keçe işine başlamış."²

Fotoğraf 1: Tarak makinesi

Fotoğraf 2: Ham keçe

Tire'de keçecilik işine 10-15 yaşlarında çırak olarak başlayan Mehmet Cön'ün 5 yıl önce 65 yaşında vefatından sonra oğlu Cemil Cön'ün yürüttüğü atölye çalışmalarını, son yıllarda daha çok torunu Arif Cön sürdürmektedir. Bu atölyede yapıldığı halindeki yünden, keçe ürünlerin oluşumuna kadar bütün aşamalar gerçekleşmektedir:

Atölyede genelde Batı Anadolu'da yetişen koyunlardan elde edilen yün kullanılmaktadır. (Çok beyaz olan yünler ise İzmir-Kemalpaşa'dan tabak halinde alınmaktadır.) Bu yünler ilk önce elek makinesinden geçirilir. Bu işlemdeki amaç yünün üzerinde bulunan tozların ve çöplerin dökülmesini sağlamaktır. Toz ve çöplerinden bir ölçüde arınmış olan yünler buradan tarak makinesine alınır. (Fotoğraf 1) Tarak makinesinde ince bir tabaka haline gelen yün, serpme çubuğu ile hasır zemine serilir (dökülür). Üzerine eşit miktarda sabunlu su serpilip hasır ile beraber rulo yapılır. Bu şekilde dövme makinesinde 1 saat dövülen yün lifleri birbiriyle kaynaşır. 1 saat sonra dövme makinesinden çıkan rulo açıldığında, ince bir tabaka şeklindeki (az keçeleşmiş) ham keçenin oluştuğu görülür. (Fotoğraf 2)

Ardından boyama işlemine geçilir. İç su dolu boya kazanına tuz ruhu ile şap aynı anda konduktan sonra boyar madde ilave edilir. (Örneğin; 1 kg. ham keçeyi boyamak için 1 su bardağı tuz ruhu, 50 gr. şap ve 1 kg. boyar madde kullanılmalıdır). Boyama için Tire ve çevresinden kolay bulunabilecek doğal

boyar maddeler tercih edilmektedir. Tire'de bu atölyede olduğu gibi diğer keçe atölyeleri de ham keçelerini atölyelerinde kendileri boyamaktadır. Sarı rengi elde etmek için soğan kabuğu, kurşuni rengi elde etmek için ceviz kabuğu, hardal sarısı rengi elde etmek için hardal bitkisi kullanılır. Kahverengi, beyaz ve siyah renkler ise koyun yününün doğal rengi olduğu için direkt kullanılır. (Fotoğraf 3)

Doğal boyamada hazırlanmış olan boya kazanı içindeki suya (asitler karıştırılıp, su kaynatılmış olur) istenen renk bitkisi (boyarmadde) ilave edilip, üzerine de ham keçe konur. 15-20 dakika da

Fotoğraf 3: Doğal boyalarla boyanmış keçeler

birlikte kaynatılır ve boya kazanından çıkartılan ham keçe yıkanır.

Kimyasal boyamada da boyama işlem aşaması, doğal boyamada olduğu gibidir. Farkı, boyar madde olarak renk bitkisi yerine kimyasal boyaların kullanılmasıdır. Fakat kimyasal boyalarla boyanan keçelerin bir süre sonra renklerinin solmasından dolayı pek tercih edilmediği, Arif usta tarafından özellikle vurgulanmaktadır. (Fotoğraf 4)

Boyama işleminden sonra keçe yapımına başlamadan önce boyanmış ham keçeler şeritler halinde kesilir. Desen şablonları kullanılarak desen hasır zemin üzerinde oluşturulur. (Fotoğraf 5) (Bazı desenler yılların alışkanlığıyla şablon kullanılmadan yapılıyor). Hasır üzerine gelen desen yönü ön yüz olacağı için deseni oluştururken dikkat etmek gerekir. Çünkü işlemler sonunda gördüğümüz yüz arka yüz olacaktır.

Desen tamamlandıktan sonra üzerine taraktan geçirilmiş ince bir tabaka halindeki yün, zeytin dalından yapılmış olan özel serpme çubuğu ile serilir. Üzerine de sabunlu su serpilerek yünün nemlenmesi sağlanır. Ardından da tekrar hasır ile birlikte rulo yapılarak, 1 saat dövme makinesinde dövülür. (Fotoğraf 6) Bu işlemin (pişirme işlemi) ardından dövme makinesinden çıkan hasır rulo içindeki motiflerin, üzerindeki yün ile birbirine iyice kaynaşmış olduğu görülür.³ Dövme makinesinden çıkan keçenin kenarları düzgün olmaz. Kenarlar

Fotoğraf 4: Kimyasal boyalarla boyanmış keçeler

Fotoğraf 6: Keçe dövme makinesi

içe doğru yani bizim gördüğümüz arka yüzüne doğru kıvrılıp köşeleri makasla yuvarlaklaştırıldıktan sonra, düzgünlük sağlansın diye bir kat daha yün serilir. Tekrar su serpilir. (Fotoğraf 7) (Her dövme işleminden sonra sabunlu su serpme işlemini unutmamak gerekir.)

Bir sonraki işlem olarak keçe eninden rulo yapılıp, iki köşesinden lastik takılır ve dövme makinesine atılır. 10 dakika sonra dövme makinesinden çıkartılıp, diğer eninden rulo yapılarak aynı işlem tekrarlanır. Ardından keçenin uzun kenarı rulo yapıp iki köşesinden lastik takılır ve dövme makinesine atılır. 10 dakika sonra dövme makinesinden çıkartılıp, diğer uzun kenarından rulo yapılarak aynı işlem tekrarlanır. Bu işlem 4 defa yapılmaktadır. (Bir sol kenar, ardından sağ kenar, tekrar sol kenar ve ardından tekrar sağ kenardan işlem tekrarlanır). Son olarak eninden aynı işlem 2 defa daha tekrarlanır. (Bir alt kısa kenardan, ardından da bir kez de üst kısa kenardan işlem yapılır).

Bitirme işlemi olarak sertleşmiş olan keçeye tokmak denilen sopa ile vurularak kenarları düzeltilir. Ardından yıkanır ve kurutulmak üzere asılır. Böylece keçe işlemi tamamlanmış olur. (Fotoğraf 8)

Arif ustanın söylediğine göre eskiden keçeciler akşamları sinemaya giderlermiş ve zamanlarını iyi değerlendirmek için sinema dönüşünde evlerine gitmeyip, atölye kapısının önünde uyurlarmış. Çünkü şimdiki çubuk ile yünün hasır ya da desen

üzerine serpilmesi işlemini, sabahın 3'ünde başlayarak yaklaşık 6 saatlik sürede gerçekleştiriyorlarmış. İşlemler sonunda saz hasır dokumaların içinde sarılı olan keçeleri yıkamak için başlarının üzerinde taşıyarak başka bir yere götürürlermiş. Keçelerin sarıldığı hasır dokumalar ıslanmışındaki ağırlığı da göz önüne alınırsa, tahmin edileceği gibi o zamanlarda keçecilik çok eziyetliymiş. Şimdiki üretimlerde yine eski yöntemlerle yapılırsa da bazı işi kolaylaştırıcı araç ve gereçler sayesinde (yün serpmek için yay yerine çubuk kullanımı, saz hasır yerine naylon hasır kullanımı...) işin yükü azaltılmıştır. Günümüzde 2m. x 3m'lik keçenin deseni 3-4 saatte , işlemin tamamı (keçeyi) ise 1 günde yapılmaktadır.

Keçelerin boyutlarında belli bir sınırlama olmadan, istenilen uzunlukta yapılabilir. Fakat eni en fazla hasır eni kadar (2m.) olmalıdır. Örneğin 2m. x 3m. olan keçenin, işlem bittiğinde boyutu yaklaşık eninden ve boyundan 30'ar cm. çektiği düşünülürse, 1.70cm x 2.70cm olacaktır.

Genelde Tire'deki atölyelerde eski keçe ustaları, alışıla gelmiş desenlerin dışında söylenen ya da istenen desenleri keçelerde uygulamaktan kaçınmaktadırlar. Çünkü keçe geleneklerinde var olan örneklere bağlı kalınmasını ve bu alanda yenilikleri kabul etmeyerek, aynı desenlerin tekrar tekrar yapılmasını savunmaktadırlar. Fakat yeni kuşak keçecilerden Arif usta, ustalarının bu düşüncelerinin dışında, müşteri isteğine göre sipariş desenlerin ve farklı kullanım amaçlı keçelerin üretilmesinin keçeciliğin geleceği için yararlı olacağını özellikle vurgulamaktadır. Vurguladığı bu düşüncüyü pek çok atölyenin reddettiğini ve zaman içinde de atölyelerini kapatmak zorunda kaldıklarını söyleyerek sözlerine şöyle devam etmektedir: "Keçecilik bizim dede mesleğimiz. Babam yıllarca gördüğü ve öğrendiği geleneklerle keçecilik yapmış. Artık eskisi kadar yoğun olarak üretimle ilgilenmese de desen yerleştirmede yardımcı devam ediyor. Bazı yurt içi ve yurt dışındaki müşterilerin desen ve kullanım alanı konusundaki özel istekleri olduğunda, uygulama aşamasında babam bu değişimi kabul etmekte zorluk çekiyor. Çünkü istenen desenler, bizim yaptığımız klasik düzenleme ve motiflerin çok dışında da olabiliyor. Yıllarını bu işe vermiş olan babamın gördüğü ve yaptığı üretimlerin dışında bir şeyi yapması ona göre doğru değil. Fakat benim için başında olmam, gelen istekleri elimizden geldiğince yapabilmek ve geri çevirmemek konusundaki mücadele sayesinde, çok şükür bu günlere gelebildik. Bizim gibi bu işi yürütemeyen atölyeler de oldu. Onlar yeni desen ve kullanım alanlarına göre keçe üretimini yapmayıp eskileri yapmayı sürdürdükleri için müşteri bulamadılar ve atölyelerini kapatmak zorunda kaldılar. Tire kepenekleriyle meşhurdur. Önceden sadece kepenek yapan atölyeler vardı. Terör nede-

Fotoğraf 5: Keçe deseninin hasır üzerinde oluşturulması

Fotoğraf 8: Keçe örneği

niyle doğuda hayvancılığın durması, kepenek siparişini olumsuz etkiledi. Siparişler durdu. Desenli keçe yapmayan bir atölye kapatmak zorunda kaldı. O sene elinde yaklaşık 900 adet kepenek kalmıştı. Maalesef bunun gibi pek çok atölye kapandı gitti. Bir zamanlar Tire'de ortalama 100 kişi keçeçilik işini yaparken, günümüzde bu işi yapan 5 atölye kaldık. Her atölyede 4 kişinin çalıştığını düşünürsek bu ata dede mesleğini sadece 20 kişi yapıyoruz...”

Değişen toplum yapısı, yaşam tarzı ve beğeniler sonucunda, keçenin kullanım alanlarında hiç şüphesiz değişimin yaşanması olağandır. Orta Asya'da göçebe Türk topluluklarının yaşam biçiminin bir gereği olarak çok önemli bir yere sahip olan keçe, eskiden çadır örtüsü, keçe çizme (özellikle askerler kullanırdı), kepenek (çobanların soğuktan korunmak için giydiği kolsuz palto), ala keçe (özellikle yörük çadırlarında yer yaygısı), süt keçe (göçebe yaşamında yaylalarda süt tavasının üzerine örtülür), sargı keçesi (yörüklerde kundak amaçlı kullanılır), yük keçesi (yörüklerde eşya üzerine örtülen yaygı), at keçesi (at eğrinin ya da eşek semerinin altına, hayvanın sırtına konulan keçe), havur (develer için kullanılan keçe), kalabak (İstiklal savaşında askerlerin başlarına giydiği keçe, Kıbrıs keçesi (ayakkabı tabanına konulan ince keçe), namazlık (küçük boyutta, mihrap desenli keçe) ve keçe külah (Loncalar devrinde keçeci es-

Fotoğraf 7: Keçe yapımında sabunlu su serpmeye işlemi

nafının başlarına giydikleri keçe) olarak kullanılmak amacıyla üretilmekteydi. Toplum yaşamında önemli bir yere sahip olan keçe, son yıllarda ev tekstilinde (yer yaygısı, minder, aplik, abajur, nazarlık...), giyimde (şapka, yelek, ceket, çanta...) ve endüstriyel alanlarda kullanılmaktadır.

Günümüzde hammadde zorluğu (hayvancılığın azalması), insan emeğine dayalı oluşunun yanı sıra toplumsal değişimden etkilenmesi ile farklı kullanım alanlarında görülen keçe, daha çok aksesuar ve dekoratif işlev boyutu kazanan bir ürün haline gelmiştir. Teknolojinin gelişimi ile insan emeği üretimlerin yerini makine üretimine bıraktığı çağımızda, keçeye yeni görünüm ve işlevler kazandırılırsa üretimi sürdürülebilecektir. ■

Kaynakça:

Kitaplar:

BAŞARAN, Mehmet: Tanzimattan Cumhuriyet'e TİRE, İzmir 2000, 237 S.

"Dokuz Eylül Yayını,"

DÖLEN, Emre: Tekstil Tarihi, İst.1992, "Marmara Üniv. Teknik Eğt. Fak. Yayın No:92/1"

"Matbaa Eğt. Böl. Yayın No:6"

ERGENEKON, Cavidan Başar: Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik ve Kullanım Özellikleri, Ankara 1999, 151 S.

"Kültür Bakanlığı Yayın No:2331"

HARMANCIOĞLU, Mustafa: Lif Teknolojisi (Yün ve Diğer Deri Ürünü Lifler), İzmir 1974, Ege Üniv. Mat., 303 S.

"Ege Üniv. Ziraat Fak. Yayın No:224"

ÖGEL, Bahaddin: İslamiyetten Önce Türk Kültür Tarihi (Orta Asya Kaynak ve Buluntulara Göre), Ankara 1991

"Türk Tarih Kurumu Yayın No:VII"

ÖZTÜRK, İsmail: Doğal Bitkisel Boyalarla Yün Boyama, Ankara, 97 S.

"Ürün yayını No:15"

BATASUN, Serpil: Keçe ve Sanatı, Dokuz Eylül Üniv. Güzel Sanatlar Fak., Uygulamalı Sanatlar Bölümü, Tekstil Anasanat Dalı, Yayınlanmamış Lisans Tezi, İzmir 1985, 51 S.

Makaleler:

ATLIHAN, Şerife: "Fethiye Yörüklerinde Yaşayan Keçeler", Türkiyemiz, Yıl:22, Sayı:67, Haziran 1992, 52.-61. s.

GÜRÇAY, Hikmet: "Keçe ve Keçeçilik", Türk Etnografya, Sayı:9, Ankara 1967, 21.-32. s.

ERGENEKON, Cavidan Başar: "Anadolu'nun Çeşitli Yörelerinde Üretilen Tepme Keçe yaygılarının Renk, Desen, Teknik Özellikleri ile Farklı Alanlarda Değerlendirilme Olanakları", 164.-170. s., V. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi Maddi Kültür Seksiyon Bildirileri, Ankara 1997, 478 S.,

"Kültür Bakanlığı Yayın No: 1904"

KORAY, Kenan Hulusi: "Miras Keçe", Arış, Yıl:1, Mart 1997, 158.-159. s.

SEYİRCİ, Musa-Ahmet Topbaş: "Keçeçilik ve Batı Anadolu'da Bazı Keçeçilik Merkezleri", (254.-269. s.), II. Ulusal El Sanatları Sempozyumu Bildirileri, 18-20 Kasım 1982, İzmir 1984, 379 S.

"Dokuz Eylül Üniv. Güzel Sanatlar Fak. Yayın No: 19 s."

YAZICIOĞLU, Yahşi-Cavidan Ergenekon-Sinem Hürrem Aydın: Keçeden Yapılan El Sanatı Ürünlerinin Çağdaş Bir Yorumla Uygulanması", (303.-307.s.), Türkiye'de El Sanatları Geleneği ve Çağdaş Sanatlar İçindeki Yeri Sempozyumu Bildirileri, Ankara 1997, 416 S.

"Kültür Bakanlığı Yayın No: 1861"

Kaynak Kişi

ARİF CÖN: Tire-20 Ekim 1970 doğumlu. Üniversite mezunu (İşletme Fakültesi). Dede mesleği olan keçeçiliği ilkokuldan beri yapıyor. Atölye adresi; Yeni Mah. Belediye Hanı Cad. No:8 Tire, Telefon numarası; 0 232 512 23 91

Dipnotlar:

1 ÖGEL, Bahaddin: Türk Kültür Tarihi-ne Giriş III, Ankara 1978

2 Tire'de keçe ustası Arif Cön ile Nisan 2002'de yapılan görüşmeden alınan bilgi.

Atölye adresi; Yeni Mah. Belediye Hanı Cad. No:8 Tire

3 Bunun dışında başka yörelerde yapılan ama Arif ustanın doğru bulmadığı bir diğer yöntem de, motifler kesilip hasır üzerinde deseni oluşturmadan önce ince bir yün tabakası hasırın üzerine serilip hasırla birlikte rulo yapılır ve dövme makinesine koyulur. 1 saat dövdükten sonra tekrar hasır açılıp üzerine desen yerleştirilerek rulo yapılır ve dövme makinesinde 1 saat dövdür.

Asmalı davulda akort ve problemleri

Murat GÜZEL
Halk Oyunları Eğitmeni

Davul, tartım zenginliğinin kıdemli kaynaklarından biridir. Çeşitli biçimleri her ülkede var olmuştur. O kadar basit bir buluştur ki; “tek ülkede çıkıp, oradan dört bir bucağa dağılmış” sanılması her şeyden önce mantığa aykırıdır. (Bkz. Resim 1)

Genellikle, vurma çalgı tipleri kökenlik şekillerini yüzyıllar boyu korumuştur. Bu da, ülkeden ülkeye geçişlerini araştırmayı kısmen kolaylaştırıyor. Kimisinin adlarını yayılış haritasında takip etmek bile mümkün oluyor.

Davul kullanımındaki kolaylık kadar; çoşturmaya, debdebeye, tantanaya ve hatta savaşta düşmanı ürkütüp yıldırmaya elverişliliği ile ününü çağlar boyu üstün tuttu. Debdebe, tantana gibi onun sesini taklit edici yansımalar mecaz anlamlarıyla da türlü doğu dillerinde tunabildiyse bu sebepsiz değildi. Örneğin; tarihte engin yayılmalarıyla tanınan Turanlı boy-lar hangi ülkelere girdilerse davul onlar çekildikten sonra da oralarda çoklukla kaldı.

İslam Mısırlıların koca davula “tabı-i kebir-i

Türki” demeleri eski saltanattan bir damga gibi hatıraydı. Habeş Kilisesinde uzun bir gelenek halinde “Turgi” ve “Sultani” adıyla nice zaman davul çalınması başka bir gelenektir.

Davula ait en eski çalgı resimleri Sümer ve Hitit rölyeflerinde görülmektedir.

M.Ö. 1900-1200 yıllarında Anadolu da yaşamış olan Hititler’e ait Ankara “Anadolu Medeniyetleri Müzesi” de bulunan bir rölyef ve; Paris “Louvre Müzesi” de bulunan bir kabartma taş, M.Ö 3.yy son yarısında Gudea devrine ait bir kadını göstermektedir.

M.Ö. 7. -M.Ö. 3. yy yaşamış Sakalar çağında 1920-1501 Özbekler çağına kadar ve Türkiye için de 1040-1249 Selçuklular çağı ve sonrasına kadar davul hakkında bir fikir verebilecek tarihi bir kalıntıya ve resme rastlanmamaktadır. Bu büyük devir içinde yakın zaman sayılabilecek. Selçuklularda ise, elimizdeki bazı kalıntılardan “çeng”, “def”, “bağlama” türünden bir çalgı ile “tanbur” un küçüğü bir çalgı ve “kaval” arasında şimdilik davula rastlanmamaktadır.¹

Selçukluların süslü tokmaklı ve altın işlemeli davullar kullandıklarını tarihler kaydetmektedir. Buna göre Selçuklularda davula ne kadar önem verildiği kolayca anlaşılıyor.

M.Ö. 3.yy - M.S. 216 yılları arasında Hunlar' da davulun önemini şu tarihi olaydan öğreniyoruz.

Hun beyine gelin giden bir Çinli kız, memleketine gönderdiği mektupta manzum olarak şunlar okunmuştur.

Davulu her gece durmaz döverler
Ta güneşler doğana dek dönerler...

Yine tarihi kayıtlardan, Orta Asya Türklerinden Güney Hiyong-Nu, Doğu Tukyü, batı Tukyü devletlerinde ve gerekse dinleri olan Şamanlıkta davulun çok önemli bir yer işgal ettiğini, hatta her şamanın evinde bir veya iki davul bulundurulduğunu öğreniyoruz.

Türklerin eski yurdu Orta Asya'nın ve Şamanlığın , Anadolu Türklerinin kültürü üzerinde geniş ölçüde izlerine rastlanmaktadır. Şaman davulunu çeşitli şekillerde kullanarak her an yanında bulundurmıştır.

İslamiyet'ten sonrada davulun önemini koruduğu görülmektedir. Bazı İslami inanışa göre davul, Lamek tarafından icat edilmiştir. Yine bir İslami görüşe göre davul çok daha öncelerden gelmekte ve ilk çalan da İsmail Peygamberdir.

Geleneksel mehter inançlarına göre de her çalgının bulunuşu ve ilk çalınışı bir Pir'e, bir filozofa, bir hükümdara veya İslam ulularından birine yakıştırılmıştır. Buna göre de da-

vul ilk defa İsmail Peygamber tarafından çalınmıştır. İlk İslam fakihleri davulu:

* Tabl-ı Harb (Savaş davulu)

* Tabl-ı Hacc (Hac davulu)

* Tabl-ı Lehv (Oyun davulu)

olarak üçe ayırmışlardır.²

Daha başka çeşitli tarihi kaynaklardan da davulun Türkler de; dini ve din dışı törenlerde, askerlikte, eğlence de çok önemli bir yeri olduğunu öğreniyoruz.

Davulun tarihçesini incelediğimizde günümüze kadar bu çalgının genellikle meydanlarda kullanıldığını görüyoruz. Bu nedenle davulun akortlanması bir sorun olarak görülüyor. Davulcular uzun süre beraber çalıştıkları zurnacıların karar seslerini baz alıyorlardı. Bunu da o güne kadar kazandıkları kulak dolgunluğuyla yapıyorlardı. Özetlemek gerekirse akort adına bilimsel bir çaba yoktu.

Davulun bir meydan sazı olması yani volümünün yüksek oluşu, orkestra içinde yer almasını geciktirdi. Davulun orkestraya girişi, icracı kişilerin bu işi bilinçli yapmaları davulun akortlanması gereğini doğurmuştur. Ancak davulun akortlanış biçiminde bir değişiklik olmayıp gene iple gerilerek yapılmakta sadece kulaktan dolma değil akort aletleri yardımıyla daha profesyonel olarak yapılmaktadır. Sadece deriyi germenin akortlama olduğu yanlışlığına düşenler de vardır. Akort, sadece ipleri çekerek derinin gerilmesi değil onun belirli bir sese çekilmesidir. Davul akortlanırken düm ve tek tarafı eşlik edilen parça-

nın karar sesine çekilebilir. Ancak parçaya monotonluk katmasından enişelenilirse karar sesinin üçlü veya beşli sesine de çekilebilir. Ancak ipli sistemde yapılan akortta bazı problemler çıkmaktadır. Bunlardan biri doğru sesi bulmak için iplerin ne kadar gerileceğinin tam olarak bilinmeyip deneme yanılma yoluyla bulunmaya çalışılmasıdır. Bu hem tam sese ulaşmayı zorlaştırmakta hem de zaman almaktadır. Bir diğer problem de davul derisinin hava şartlarından, nemden ve ısıdan etkilenmesi ve daha önce yapılan akordun bu nedenle bozulmasıdır.

Davulun bu akortlanma probleminin giderilmesi için davula bir takım müdahalelerde bulunulması gerekmektedir. Öncelikle ipli sistemin yerini vidalı sistem almalıdır. Vidalı sistemde davulun düm ve tek tarafları ayrı ayrı akortlanabilmektedir. Bu hem istenilen sese kolayca ulaşmayı hem de daha kısa bir sürede akortlamayı sağlar. Aynı zamanda hava şartlarından kolayca etkilenen hayvan derisinin yerini de yapay derilerin alması akortlamayı kolaylaştıracak bir diğer unsurdur. (Bkz. Resim 2)

Bu konu şimdiye kadar yeterince ele alınmamış, herhangi bir çözüm öne sürülmemiştir. Bu da daha çok davulun geleneksel yapısına müdahale etmekten kaçınılmasından kaynaklanmaktadır. Geleneksel asmalı davulun yapısında ve görünüşünde yapılacak değişikliklerin tepkilere neden olabileceği düşünülmüştür. Ancak şu da unutulmamalıdır ki; hiçbir müzik aleti geçmişte bugünkü halindeki gibi değildi. Zamanla karşılaşılan sorunlar doğrultusunda değişikliklere uğramıştır.

Kısaca özetlemek gerekirse asmalı davulun orkestra içindeki hak ettiği yerin, karşılaşılan problemlerin giderilmesiyle sağlamaştırılması gerekmektedir. Bunun için de geleneksel görünüş kaygılarından uzaklaşılmalı ve yeniliklere açık olunmalıdır. ■

Kaynakça:

1 ÜNGÖR Etem Ruhi, Türk Davulu 1. Uluslar arası Türk Folklor Semineri Bildirileri, Başbakanlık Basımevi, Ankara, 1974

2 GAZİMİHAL Mahmut Ragıp, Türk Depki Çalgıları, Kültür Bakanlığı Yayınları Ankara Üniversitesi Matbaası, Ankara, 1975

Tatarlar Köyü çetrik örücülüğü

Yrd. Doç. Dr. Feriha AKPINARLI
G.Ü. Mesleki Eğitim Fakültesi El Sanatları Eğitimi Bölümü Öğretim Üyesi
Neşe DÜZÇAY DURGUT
Ankara - Çubuk Halk Eğitim Merkezi Dokuma - Örgü Öğretmeni

Edirne İli'ne bağlı Tatarlar Köyü'nün bilinen tarihi Osmanlı döneminin ilk yıllarına uzanmaktadır. Timur istilası sonucu köye yerleşen tatarlardan olan Ebruz Ata tarafından kurulmuştur. Köyün "Ayazma" mevkiindeki Tatar Mezarlığı, köyde Tatarların uzun yıllar yaşadığını ispatlamaktadır. Bu mezarlığın ve mezarlık içindeki türbenin varlığı köyün isminin devamını sağlamıştır. 18. yüzyıldan sonra bölgede yapılan savaşlar ve salgın hastalıklar köyde yaşayan tatarların sayısını azaltmıştır. 18. yüzyıl sonlarında başlayan göçlerle buraya Balkanlar'dan gelen göçmenler yerleştirilmiştir. (ATİK,1996)

Balkanlardan yöreye yerleşen göçmenler kendi kültürlerini de birlikte getirmişlerdir. Kültürel özelliklerinden biri olan geleneklerini yansıtan el sanatları ürünlerini de getirmiş ve yaşadıkları bölgede uygulamışlardır. Bireylerin yaptıkları kültürel

özellikleri yansıtan el sanatlarını şöyle tanımlayabiliriz:

El sanatları, bireyin bilgi ve becerisine dayanan, genellikle doğal ham maddelerin kullanıldığı, elle ve basit aletler dışında makine gücüne ihtiyaç duyulmadan yapılan el ve toplumun kültürünü, gelenek ve göreneklerini folklorik özelliklerini taşıyan, yapan kişinin zevk ve becerisini yansıtan, gelir sağlayıcı üretime yönelik etkinliklerdir.

İnsanların günlük gereksinmelerini karşılamak için daha çok süslenme, dekorasyon ve ekonomik fayda sağlaması amacıyla yapılan el sanatları ürünleri, bireyin yaratıcı yeteneği ile toplumun karakterini yansıtarak milli sanat zevkini ortaya koymaktadır. Bu ürünler tarihsel geçmişi içinde günlük kullanım eşyasından süs eşyasına, çeyizlik eşyadan hediye eşyaya pek çok ürünü içine alan dayanıklı tüketim malları olarak tanımlanabilmektedir.

Geçmişten günümüze bir değerler birikimi olarak gelen Türk el sanatları geçmişin olduğu kadar geleceğinde anlatımcısı olmaktadır. Bütün bu nedenlerle Geleneksel Türk El Sanatlarımız geniş bir düşünce ile ileriye çekildiğinde, akıl almaz güzellikler doğmaktadır. Türk el sanatlarının başka milletlere nasip olmayan muhteşem bir geçmişinin olduğu da bilinen bir gerçektir.

Kültürümüzü yansıtan el sanatları her yörede farklı özellikler göstermektedir. Bu çeşitlilik yöre halkının duygu düşünce vb. özelliklerini desen renk ve kullanılan malzeme gibi göstermektedir.

El sanatlarımız yöresel farklılıkların yanı sıra hammaddesine, tekniklerine ve fonksiyonlarına göre sınıflandırılabilir. Hammaddesi lif olan el sanatları adı altında incelenen örücülüğü, tarih içerisinde bilinen en eski el sanatıdır.

Örücülük konusunda, Türklere ait ilk tarihi belgeler Orta Asya'da yapılan arkeolojik kazılarda bulunmuştur. M.Ö VII. VIII. yüzyıllar arasında Orta Asya'da yaşayan Hunlar'a ait pazırık 2. kurganlarındaki bulgular arasında konç kısmı koç boynuzu motifleriyle süslü yün çoraplar bulunmuştur.

Türklerin geleneksel el sanatlarından olan örücülük sanatını: Tığ, şiş gibi basit araçlar yardımıyla çeşit özellikteki, iplik, metal ve bitkisel malzemelerin kendi üzerinde bükülüp, kıvrılarak çeşitli ilmeklerle tutturulması ve düğümlenmesi ile elde edilen dokular diyebiliriz. Örücülüğü, el örgüleri ve makine örgüleri, kalın ve ince örgüler, araçlı ve araçsız yapılan örgüler olarak belirli bölümlere ayırabiliriz. (Akpınarlı, 1997)

Örgüler kullanılan ipliğin kalınlık ve inceliğine göre kalın ve ince örgüler olarak sınıflandırılır. İnce örgülerin yapımında tığ, şiş, iğne, fırkete vb. aletler kullanılmaktadır. Bu tür örgülerle danteller, oylar, keseler, vb. ürünler elde edilmektedir. Kalın örgülerin yapımında ise değişik kalınlık ve boyuttaki şiş ve tığlar kullanılmaktadır. Kalın örgülerle eldiven, çorap, çetrik, kazak, süveter vb. ürünler elde edilmektedir.

Çeşitli kalınlıklardaki yün, pamuk ve sentetik ipliklerle ve 2 veya 5 şiş, tığ gibi araçlar kullanılarak yapılan örgülerden biride çetrik örücülüğüdür. Çetrikler yörelere göre patik terlik vb. isimler almaktadır. Literatürde ayağın taban ve ayak üstü kısımlarını saran soğuktan korumak için kullanılan giysi olarak tanımlanmaktadır. (Tekay, 1998; Düzçay, 2001)

Bu çalışmada, amaç yukarıda tanımlanan çetriklerin Edirne İli Tatarlar Köyünde kimler tarafından yapıldığı; çetrik örücülüğü ile uğraşanların bireysel özelliklerinin neler olduğu; bu yörede örülen çetriklerin araç-gereç, teknik, motif ve kullanım yerleri incelenmiştir. Yörede çetrik ören 63 bireye uygulanan anket sonuçlarında; Yörede çetrik örücülüğü ile genellikle orta yaşlı ve evliler uğraşmaktadırlar. Bu konu ile ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde, çetrik ören bireylerin yaş ortalamalarının daha düşük olduğu ve hatta bazı bölgelerde erkeklerinde çorap ve çetrik ördükleri belirlenmiştir.

Çetrik örücülüğünde Türkiye'nin bütün bölgelerinde araç olarak beş şiş kullanılmaktadır. Gereçlerde ise bazı değişikliklere rastlanılmaktadır. Bu değişiklikler iklim koşullarına, küçük baş hayvanların varlığına vb. özelliklere göre değişmektedir. Orta ve Doğu Anadolu da yün ipliği kullanılırken Ege ve Akdeniz bölgelerinde pamuk ipliği kullanılmaktadır. Ayrıca bazı bölgelerde eskiden kullanılan yün veya pamuk ipinin yerini daha rahat bulunduğu ve zahmetsizce elde edildiği için sentetik ipler almıştır. (Akpınarlı, 1995)

Tatarlar köyünde araç özelliği aynı gereç olarakta sentetik iplikler veya fabrikas-

yon yün ipliği kullanılmaktadır.

Çetrikler burun kısmından başlanmakta en son boğaz kısmı örülerek tamamlanmaktadır. Nadir olarak ta tabandan başlayarak devam eden çetriklere rastlanmaktadır. (Düzçay, 2001)

Çetriklerde çoğunlukla renkli desenli örgü tekniği kullanılarak, bitkisel, geometrik ve figürlü bezemeler yapılmıştır. Bu motiflerin kaynağı doğa ve insanların günlük yaşantılarında karşılaştığı olaylar ve objelerdir. Uzun yıllardan beri süre gelen çetriklerde motiflerin bir kısmı orijinalliyini korumuş, bir kısmında zamanla değişikliklere uğramıştır. Çetrikler üzerinde motiflerin yerleştirilmesi yani konpozisyon özelliği her çetrikte farklı karakter taşımaktadır. Çoğunlukla ana motif çetiğin ön kısmında ve merkezde kullanılmıştır. (bkz. Şekil 1) Bazılarında ana motif çetiğin yüz ve konç kısmında (bkz. Şekil 2), bazı örneklerde ise çetiğin bütün yüzeyinde tekrarlarından oluşmuştur. (bkz. Şekil 3) İnce bordür halindeki motifler ana motif çevresinde ve çetiğin arka, taban kısmında kullanılmakta veya arka ve taban kısımları düz örgü tekniği ile örülmektedir. Çetrik üzerindeki motifler yöredeki yaşanmış olaylardan, bireylerin yaşadığı duyguları yansıtan isimler almaktadır. (lale, üçgen, tansunun tokası, uğur böceği vb.)

Yapılan araştırma sonucunda Edirne ilinde örülen çetriklerdeki motiflerin belgelenmediği ve bilimsel olarak incelenmediği tespit edilmiştir. Bu nedenle, yapılan araştırmanın önemi ortaya çıkmıştır. Ancak günümüzde kullanım alanı azalan çetriklerin özelliği ve orijinalliyi kaybolmaktadır. Bu nedenle bu motiflerin estetik değerlerini kavrayarak değişik sanat dallarına aktarım yapılmalıdır. Çetrik motifleri, şiş, tığ, makine örücülüğü ile yapılan çeşitli giysi (kazak, yelek, hırka vb.), aksesuar (bere, kaşkol, şal vb.) ve ev dekorasyonunda (abajur, yastık, perde vb.) kullanılmaktadır.

Yapılan aktarımlarda motiflerin yozlaşmasını önlemek için öncelikle yöre halkının bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Bireylere kullandıkları motifin Türk el sanatlarının ve kültürümüzün bir parçası ol-

duğu, bu mirası korumanın hepimizin görevi olduğu anlatılmalı ve uygulanmalıdır.

Motiflerin yok olmasını ve yozlaşmasını önlemek için yapılabilecek diğer bir uygulamada yörede önemli bir kaynak teşkil eden çetriklerin belgelenmesi, tanıtılması ve yöre kültürüne kazandırılmasıdır.

Unutmamalıyız ki yitirdiğimiz her motif, kaybettiğimiz her sanat kültürümüze derin yaralar açmaktadır. ■

Kaynakça:

AKPINARLI, Feriha. El Örgüsü Çorapların Teknik Desen ve Kullanım Özellikleri. Ankara: 1995

AKPINARLI, Feriha. "Geleneksel El Örgüsü Çoraplara Çağdaş Yaklaşımlar", Türkiye El Sanatları Geleceği ve Çağdaş Sanatlar içindeki Yeri Sempozyumu. Ankara: 1997

ATAY, Ayten. Örücülük. Ankara: 1987

ATİK Erol. Süloğlu Belgeseli. İstanbul: 1986

DÜZÇAY Neşe. Edirne İli Tatarlar Köyünde Yapılan Çetrikler. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara: 2001.

TEKAY Ayşe Elif. Eskişehir ili Mahmudiye İlçesi Çetrik Örücülüğü Üzerine Bir Araştırma. Ankara 1998

MOTİF
MILK OYUNLARI EĞİTİM DERNEĞİ
GENÇLİK KULUBÜ

İSTANBUL
TÜRKİYE TÜRKİYE
GENELİNE HEYETİNE

Biz
Büyük Türk Milletini
hizmetindeyiz

Biz
Büyük Türk Milletini
hizmetindeyiz
EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ

Kültür Sanat Yazıları

VACILIK MÜZESİ

Soldan - Fatih Kaymakamı Ahmet Ertan Yücel, Prof. Dr. Toktamış Ateş, Gazeteci Ressam Ekber Yeşilyurt, Motif Yönetim Kurulu Başkanı ve İşadamı M.Zeki Baykal, Karabük Valisi Cemalettin Sevim Motif'in kuruluşunun 15. Doğum günü pastasını birlikte kestiler.

Atatürk Portresinde Prof. Dr. Toktamış Ateş'in imzası ve Tarihçi Yazar Cemal Kutay ile Motif'den ödül almak şık olmuştu

Ekber YEŞİLYURT

Truva'nın hikayesini bilmeyen azdır ama ben burada Akhai'lılarla Truva şehri halkının savaşı sırasında rol alan Çanakkale'deki tahta at ve Truva'dan söz etmeyeceğim. Merkezi İstanbul Bakırköy'de bulunan Truva Folklor ve Kültür Derneği'nden söz etmek istiyorum.

Bu dernek kurulduğundan beri kültür ve sanat ödülleri dağıtıyor. Dağıtıyor dediğime bakmayın. Kılı kırk yararak tespit ettikleri kişi kurum ve kuruluşların yaptıkları kültür sanata hizmetleri dolayısıyla ödülleri veriyorlar. Bu ödülleri Ödül Tespit Komisyonu belirliyor. Sürekli yapıldığı için ge-

leneksel hale getirilen bu ödül törenleri yoğun tempoda devam ediyor.

1995 yılında Truva kültür sanat ödülleri resim dalındaki ödülün bana verileceğini önceden gazete haberlerinde okuduğumda ben de şaşırılmıştım. Hiç haberim yoktu, telefonla derneği aradım. Dernek başkanı İlhan bey ile görüştüğümde işin doğruluğunu öğrendim ve ödül töreninin 17 Haziran 1995 tarihinde Harbiye Kenter Tiyatrosu'nda olacağını ve bana bunu bildiren bir mektup yazdıklarını söyledi. Mektubun elime geçmediğini söylediğimde yeni gönderdiklerini ve en kısa zamanda geleceğini belirtti. Ne yalan söyleyeyim çok sevinmiştim ve sevincimi herkese anlatıyor, herkesle paylaşıyordum. Ödül alacağıma dair mektup bir gün sonra elime geçti. Bu mektup da çeşitli dallarda ödülleri verileceği, kimlerin ödül alacağı da yazılmış. Benim de resim dalında ödüle layık görüldüğüm belirlenmişti. Bu mektuptaki

isimler arasında Atatürkçülük dalında Prof. Dr. Toktamış Ateş de vardı.

Daha kimler; çağdaş Türk müziğinde Esin Avar, edebiyatta Ömer Yağcı, fotoğrafta İzzet Kerebar, halkbiliminde Prof. Dr. Nevzat Gözaydın, halkoyunlarında Niyazi Enginsu, şiirde Gülşüm Cengiz Akyüz ve tiyatrodaki Ani İpekkaya da vardı.

Dediğim gibi mektubu aldıktan sonra sabırsızlıkla ödül törenini bekledim. Bu bekleyişler içinde ödül töreninin yapıldığı gün de gelip çatı. Eşim ile birlikte Kenter Tiyatrosu'na gittik. Tiyatro kapısından içeri girdiğimizde kapı eşliğinde duran bir hanım ve bir erkek genç davetiyemizi sordu, ben de davetiyemizin yanımızda olmadığını söyleyince, davetiyesiz içeri alamayacaklarını söylediler. Eşim resim dalındaki ödülü benim alacağımı söylediğinde ismimi söylediler.

Adımı söyleyince derginin iç kapağında Atatürk portresini gösterip bana ait olduğunu anımsadılar. Beni tanımayanlardı ama adımı ve portrenin artık bana ait olduğunu biliyorlardı. Beni tanımamakla haksız da sayılmazlardı çocuklar. Ben de bir artistim ama resim yapan artistlerden. Yani şarkıcı, televizyon yıldızı, sinema aktisti değilim. Nereden tanısın sübyanlar. Elime, iç kapağında benim yaptığım Atatürk portresinin bulunduğu Truva Tanıtım Dergisi'ni verip bekleme salonuna alındık. Bir de ne görsek, uzun bir kuyruk vardı. Kuyruğun ne olduğunu yanımdakilere sordum ve Tarihçi - Yazar Prof. Dr. Toktamış Ateş'in imza dağıttığını öğrendim. Herkesin elinde iç kapağında benim yaptığım Atatürk portresi basılı olan Truva Tanıtım Dergisi'ni imza ettirmek için sıra bekliyorlardı. Bizde kuyru-

ğun en arka sırasına girdik ve sıra bize geldiğinde karşımda Prof. Dr. Toktamış Ateş hoca, benim yaptığım portrenin üzerine imzasını atıyordu. Başını kaldırmadan kime yazacağım diye sordu. "Ekber Yeşilyurt'a dedim" "Sayın Yeşilyurt'a sevgiler" diye yazdı altına imzasını atacakken aniden kafasının kaldırdı ve kaşlarını alnına doğru itti, gözlerini koca koca açtı; "Ekber Yeşilyurt, neredesin be kardeşim, senin yaptığın portrenin tebrik ve imza seremonisini ben yapıyorum." dedi, kalktı ve "gel tebrikleri sen kabul et, imza kabulünü de kendin yap" deyince, ben de Toktamış Hoca'ya olan hayranlık ve sevgimi gizlemeden espri ile karışık "hocam bu size yakışır" deyip imzasını aldım.

Birkez daha Atatürk ve Atatürkçülük sevgisi paylaşılmıştı. Atılan imzalar benim yaptığım Atatürk portresinin altına atılmış olsa dahi Toktamış Hoca'nın Atatürk ilkelerini sindire sindire tanıma hüneri, Atatürkçülük ülküsü yaptığı işlerde idi.

1995 yılında birlikte olduğumuz ödül töreninde çektiğimiz enstantenede bir hatıra olarak albümlerde yer alır.

26 Aralık 2004 tarihinde yine Türkiye'nin en büyük ve etkin derneklerinden biri olan Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü'nün Lütfi Kırdar Kongre ve Sergi Sarayı'nda yapılan 9. Motif Halk Bilim Ödülleri Töreni'nde bastırılan tanıtım kitapçığının ilk sayfasında yaptığım Atatürk portresi vardı. Benden habersiz basılmış ve bana da sürpriz olmuştu.

Bu yazıyı 09 Mart 2004 tarihinde yazıyorum. Aradan tam dokuz yıl geçti. Toktamış Hoca ile Truva ödül töreninde yaşadığım bu anıyı Motif Ödül Töreninde de tekrar tazeledik ve gülsük.

Tarihler 26 Aralık 2003'ü gösterirken İstanbul Lütfi Kırdar Kongre ve Sergi Sarayı'nda Motif Halk Bilim Ödülleri Töreni. Salon tıklım tıklım dolu. Dernek Başkanı M. Zeki Baykal'ın açılış konuşmasının ardından 9. Halk Bilim Ödül Töreni'ne geçiliyor, ödüller kendi alanlarında uzman olan kişi ve kurumlara veriliyor.

Prof. Dr. Ali Rıza Balaman, Yrd. Doç. Dr. Ahmet Terzioğlu, Halk müziği sanatçısı Kamil Sönmez, Prof. Dr. Ali Rıza Kaylan (Boğaziçi Üniversitesi adına) Halk oyunlarında Oktay Güzelbey, Halk müziği Sevcan Orhan, Karabük Valisi Cemalettin Sevim, Prof. Dr. Hatice Örcün Barışta, Yrd. Doç. Dr. Türker Eroğlu (Sakarya Üniversitesi adına), Ekrem Ataer (TRT Diyarbakır TV.) adına alınmıştı.

Motif'in Kuruluşu'nun 15. yılı özel ödülleri-

Ekber Yeşilyurt ve Prof. Dr. Toktamış Ateş Motif'in 9. Ödül Töreni'nde

de bir çok kişiye verildi, bunlardan biriside Prof. Dr. Toktamış Ateş'di.

9. Ödül Töreni'nde büyük ödülün sahibi ise Cumhuriyetimizin Kuruluşunun 80. yılı münasebetiyle tarihçi yazar Cemal Kutay'dı. Kutay'ın ani rahatsızlığı nedeni ile ödülünü almaya gelemeyişi herkesi olduğu gibi benide üzümüştü.

Ben Cemal Kutay'ı 1997 yılının Nisan ayında tarihi Pera Palas Oteli'nde tanımıştım. Sanatçı ve Sanatseverler Derneği'nin yaptığı bir sohbet toplantısında konuşmacı olarak birlikte katılmıştık. Cemal Kutay Atatürk'ün bilinmeyen yönlerini anlatmıştı, bende Atatürk'ün sanata ve sanatçıya olan bakışından söz etmişim. Kutay benim yaptığım bir Atatürk portremi görünce sol işaret parmağını resmin üzerinde gezdirerek şu ifadeyi kullanmıştı. "Bu re-

simde Atatürk'ü yaşayarak çizmişsiniz sizi tebrik ediyorum" ve o anı bir fotoğrafta ölümsüzleştirmiştik.

Motif'in Kuruluşu'nun 15. Yıl Özel Ödülleri de, Geleneksel 9. Motif Halk Bilim Ödülleri Töreni ile birlikte verilecekti. Şimdi Toktamış Ateş ile birlikte ikinci defa ödül alıyoruz... Ödülümüzü Dernek Başkanı Zeki Baykal'ın elinden aldık. Toktamış hocanın heyecanı her halinden belliydi. Ödülünü aldıktan sonra Prof. Dr. Toktamış Ateş duygularını şöyle ifade ediyordu. "Bu salonda sayısız kereler konuştum. Çoğu zaman acı vesilelerle konuştum ve yaşadığımız toplumda bir yozlaşmayı, çürümeyi üzüntü ile izlerken attığı her adımda toplumumuzun öz değerlerini ön plana çıkarmaya çalışan bir bilim insanı olarak büyük acılarda duydum. Ama bu akşamki toplantı bir öm-

Cemal Kutay'a Motif'in Büyük Ödülü'nü Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü Başkanı Necip Balcı'nın elinden aldı.

rün boşa geçmediğinin göstergesidir. Motife ve Motifli gençlere bana yaşamımın en güzel anılarını yaşattıkları için minnetlerimi sunuyorum" dedi ve ödülünü havaya kaldırdı.

Motif'in kuruluşunun 15. yılı nedeniyle ödül alanlar arasında Bilim adamı, sanatçı ve motife hizmeti geçenler vardı. Prof. Can ETİLİ ÖKTEN, Prof. Fikret DEĞERLİ, Prof. Toktamış ATEŞ, Prof. Zeki KUŞOĞLU, Sabahattin TÜRKOĞLU, TÜRSAB Yönetim Kurulu Başkanı Başaran ULUSOY, Sanatçı Selahattin ALPAY, Sanatçı İzzet ALTINMEŞE, Sanatçı Bedri AYSELİ, Ahmet Turan DEMİRBAĞ, Emin MANCI, Prof. Dr. Suat GEZGİN, Av. Rahmi ÖZKAN, Malatya Eğitim Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Mustafa BAŞDEMİR ve Sanatçı İbrahim TATLİSES ile İpek TUZCUOĞLU ödülleri alırlarken mutluydular.

Ödül töreninden sonra tarihçi yazar Cemal Kutay'ın ödülünü ise Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü yöneticilerinden oluşan bir heyet kendisini evinde ziyaret ederek verdiler.

Ödülünü Motif'in Başkanı Necip Balcı'nın elinden alan Kutay, ödülle ilgili düşüncelerini duyulanarak anlattı.

Kutay; "Sağlık durumum elvermiş olsaydı, bu ödülü o muhteşem atmosferde almayı çok arzularım. Motifi böylesi güzel çalışmalarından dolayı tebrik ediyorum. Cumhuriyetimiz'in kuruluşunun 15. yılında yayınlanan "15. Yıl" kitabında folklorla hizmet veren halk evlerine de yer verilmiştir. Ve ulu önder Atatürk, kitabı eline alarak, "Bu kitap gelecekte halk kültürümüzü yaşatmaya çalışan Türk gençliğine çok faydalı olacaktır" demişti. Çok güzel bir tesadüftür ki 15. yıl kitabını Motif'in kuruluşunun 15. yılında yeniden değerlendirebiliyorum. O gün yazdığım tüm düşünceleri bugün Motif'in gerçekleştirdiğini görmek mutluluk verici. Bu sebeple Motifi ve Motif çatısı altında hizmet veren Türk gençliğini tebrik ediyorum." dedi.

Kültür ve sanata hizmet edenlerin değerini bilenlerle ve yaşayanlarla olmak güzel bir şey. Sağlıkla nice ödüllü günlere... ■

TAŞKALE

seyirlik

Oyunu

Nuran BAYGÜL

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Türk Dili Öğretmeni

Taşkale'nin Kızıllar beldesi, Karaman iline bağlı olup, merkeze uzaklığı kırk altı kilometredir. Taşkale-Kızıllar, Yeşildere suyunun geçtiği dar bir vadiye kurulmuştur. Güneydoğusunda İçel iline sınır, kuzeydoğusunda Bolkar dağları, batısında Karaman ve güneyinde ise Toros dağları yer almaktadır. Kasabanın yüzölçümü 450 kilometrekaredir. Yörede karasal iklim özellikleri hakimdir. Yazları sıcak ve kurak, kışları sert ve soğuk geçer. Sıcaklık ortalamaları on ile otuz derece arasında değişir.

Taşkale'de küçükbaş hayvancılık, tarımcılıktan daha önemlidir. Koyun üretiminin yanında tiftik keçisi de yer almaktadır. Hayvanların sütlerinden koyun yoğurdu ve tulum peyniri yapılır. Bunlar kasaba çevresinde bulunan doğal tarihi mahzenlerde muhafaza edilir. Doğal ortamlarda saklanan ürünlerin ayrı bir lezzeti vardır.

Kasaba, iklimin karasal olmasından dolayı, step bitki örtüsüne sahiptir. Taşkale-Kızıllar, düz arazi üzerine kurulmuştur. Alanın düz olmasından dolayı, tarımsal çalışmalar yapılmaktadır.

Tahılgillerden buğday, arpa, yulaf; baklagillerden fasulye, nohut ve mısır yetiştirilmektedir. Kasaba meşe, ardıç, ceviz ve kavak koruluklarıyla çevrili olmasından dolayı, orman görünümü verir. Ormandan meşe odunu ve kömürü elde edilir. Ağaçlardan elde edilen cevizin, Taşkale meyveciliğinde önemli bir yeri vardır

TAŞKALE'NİN TARİHİ

Kasabanın kuzeyinde, yaklaşık kırk metre yüksekliğinde, iki yüz elli bir tane taş ambar mevcuttur. Yüz altmış beş metre uzunluğu olan ambarın derinliği beş ile on metre arasında değişir. Bu ambarlar, tüf kaya oluşumu özelliğiyle hububat ve bakliyatı, hiç bozulmadan elli yıl saklayabilir. Odacıklar beş ile altmış ton arasında ürün saklama kapasitesine sahiptirler.

Depo olarak kullanılan bu taş ambarlar önceden tapınma, saklanma ve doğal olaylardan korunma amacıyla kullanılmıştır. Ambarlar Anadolu Erken Hristiyanlık çağına tarihlendirilebilir.

safirler için oynanırken, daha sonraları sadece şenliklerde oynanmaya başlanmıştır. Günümüzde ise, bu oyunun yavaş yavaş unutulmaya yüz tuttuğu görülmektedir.

TAŞKALE-KIZILLAR KASABASINDA KIYAFETLER

Yörede kadın ve erkeklerin kıyafetleri şöyledir.:

KADIN KIYAFETLERİ: Üç etek elbise, içine kırmızı, yakasız ışık (gömlek), üzerine salka adı verilen cepken giyilir. Karadon adı verilen siyah şalvarın üzerine, ala çizgili şal kuşanılır. Şalın üzerine yine siyah renkli bir önlük bağlanır. Başlarına fes takıp, onun üzerine siyah renkli başörtüsü örterler. Ayaklarına el örgüsü yün çorap, ayakkabı olarak da karalastik giyerler.

ERKEK KIYAFETLERİ: Erkekler sırtlarına ala çizgili yakasız ışık (gömlek), üzerine bayanların giydiği cepkenden giyerler. Pantolonları beyaz yünlü kumaştan dokunmuştur. Sağ ve sol yanlarında boydan kırmızı şerit bulunur. Bellerine yöresel, ala çizgili şal kuşanırlar. Ayaklarına beyaz yünden örülmüş, çekirdek desen adı verilen siyah noktalı çorap giyerler. Ayakkabıları ise, deriden yapılmış ökçeli kunduradır.

SEYİRLİK DÜZMECE DEVE OYUNUNUN GENEL ÖZELLİKLERİ

Oyunun adı : Deve oyunu
Oyunun konusu : Kız kaçırma
Oyunun amacı : Seyirlik, gülmece
Oyunun süresi : 40 - 60 dakika
Oyunun sergilendiği yer : Ekip başının uygun gördüğü bir yer.

Dekor : Belli bir dekoru yok. Sadece Kadı'nın oturduğu sandalye.

mektedir.

Kasabada el sanatları olarak, Kızıllar halısı önemli yer tutar. Beslenen koyunların yünleri, halının üretiminde ham madde olarak kullanılır. İplikler kök boya ile boyandıktan sonra, her evde kurulan tezgahlarda çeşit çeşit desenlerle dokunur. Ama bugün bunun üretimi çeşitli nedenlerden dolayı sona ermiştir.

Yapılan araştırmalara göre Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu olan Mustafa Kemal ATATÜRK'ün, hem anne, hem de baba tarafından Karaman-Taşkale-Kızıllar kütüğüne kayıtlı olduğu ispatlanmıştır. 1936 yılında düzenlenmiş olan tapu tahrir defterinde 1017 sıra no' lu kayıtlı Sarıtay mevkiinde bir arazinin, Atatürk'e ait olduğu ortaya çıkmıştır.

TAŞKALE'NİN KÜLTÜREL YÖNÜ

Taşkale'de okuma yazma oranı % 98 olup, iki ilköğretim, bir lise ve bir de kütüphane bulunmaktadır.

Köklü bir geçmişe sahip olan Taşkale'de, her yıl, Karaman "Dil Bayramı" etkinlikleri düzenlenmektedir. Yörenin kendine has, halk tiyatrosu olarak izlenen Seyirlik Düzmece Deve Oyunu, her yıl "Dil Bayramı" törenlerinde gelen konuklara sergilenmektedir.

Bu oyunun ekibi ve oyun gereçleri, Belediye Başkanlığınca hazır tutulmaktadır. Önceleri evlenme törenlerinde, sünnet düğünlerinde ve yabancı mi-

Müzik : Davul ve zurna eşliğinde oynanır. Davul-zurna yoksa, kaset kullanılır.

Kaynağı : Yazılı kaynak yok, sözlü anlatım yoluyla, babadan oğula söylene gelmiştir.

Kahramanları : Kadı, Arap, Efe, Deveci, Deve, üç erkek, üç bayan, oyuncu (Bayanlar erkek oyuncularından seçilir.) Ekipbaşı (üç erkek oyuncudan biridir.)

Aksesuar : Şapka, çıkın, tespih, bıyık, külah, palaska kemer, çalı süpürgesi, kırmızı ve beyaz ipeklî mendil, tahta kaşık

OYUN KAHRAMANLARININ ROLLERİ VE KOSTÜMLERİ

• **KADI:** Boydan yere kadar uzun beyaz bir gömlek giydirilir. Başına beyaz keçeden yapılmış bir şapka takılır. Elbisenin altında beyaz keçeden dokunmuş bir pantolon, ayağında yöre erkeklerinin giydiği beyaz yünden örülmüş siyah çekirdek desenli çorap bulunur. Ayakkabı olarak çarık giydirilir. Omuzuna heybe şeklinde beyaz bezden yapılmış bir çıkın asılır. Bir elinde bir buçuk metre uzunluğunda kocaman bir sopa, diğer elinde ise kocaman bir tespih bulunur.

Rol gereği gözlerinin çevresi kocaman gözlük gibi mavi renkle boyanır. Sakal ve bıyık takılır.

Görevi; oyunun düzenli sergilenmesini sağlamak ve suçluları yargılamaktır.

• **ARAP:** Başından yerlere kadar keçi kılından dokunmuş, siyah renkli harar (çuval) geçirilir. Başına keçi derisinden dikilmiş siyah bir külah konur. Beline palaska kemer takılır. Ayaklarına ise siyah çorap ve karalastik giydirilir. Bacaklarının arasında at gibi kullandığı uzun bir sopa, ucunda da süpürge bağlıdır.

Rolü gereği yüzü ve elleri siyah ayakkabı boyası ile boyanır. Görevi, suçluları yakalayarak Kadı'ya getirmektir.

• **EFE:** Sirtına ala çizgili köynek (gömlek), onun üzerine yöresel olarak kadınların da giydiği cepken (salka) giydirilir. Ayağında yine yöre erkeklerinin giydiği, yünlü beyaz kumaştan dokunmuş pantolon bulunur. Ayağında ise çekirdekli model olarak bilinen çorap ve deri çarık bulunur. Beline alaca kuşak sarılır. Boynuna beyaz ipeklî mendil, başına da kırmızı mendil bağlanır.

Rol gereği bıyık takılır. Görevi; sahneye görevlilerden başkasının girmesini engellemektir. Efeler gibi davranır, yani kızların kaçırılmasını engeller.

• **DEVE :** Deve rolünü üstlenmek üzere iki kişi seçilir. Deve'nin gövdesini bu iki kişi oluşturur. Üzerlerine beyaz kumaştan dikilmiş kıyafet geçirilir. Gövdenin önünde, bacakların arasından geçirilen uzun bir sopa bulunur. Bu sopa, devenin

boynunu oluşturur. Sopanın başına kurmuş bir deve başı geçirilir. Devenin üstüne keçi kılından dokunmuş siyah beyaz çizgili bir kilim örtülür. Kilimin üzerine havut konarak, yular bağlanır. Devenin rolü, kaçırılan kızın çeyizini taşımaktır.

• **DEVECİ:** Yöre erkeklerinin giydiği kıyafetleri giyer. Efe den farklı olarak, başında alaca renkli kumaştan dokunmuş bir şapka bulunur.

• **EKİPBAŞI:** Arkadaşlarını toplayarak oyunu organize eder, rolleri dağıtır. Oynayan üç erkek oyuncudan birisidir.

• **DİĞERLERİ:** Altı erkek oyuncu vardır. Bunlardan üçü erkek, üçü bayan rollerini üstlenir. Üç erkekten biri de Ekipbaşısıdır.

OYUNUN SERGİLENİŞİ

Müzik duyulmaya başladığında üç erkek, üç bayan ellerinde tahta kaşıkla oynamaya başlarlar. Kadı; sandalyesinde oturmuş oyunu izlerken, kızları da göz hapsinde bulundurmaktadır.

Efe, oyun devam ederken sahneyi kontrol eder. Dışarıdan oyuna yabancıların girmesine engel olur. Ancak, bir anda kontrolü kaybeder ve kızlardan biri, bir delikanlı tarafından kaçırılır.

Deveci, kızı kaçırılan delikanlıya, kızın çeyizlerini götürerek yardımcı olur. Delikanlıyı beklerken deve bir anda yere yığılır ve bunu gören Deveci, ağlayarak ağıt yakar.

Kızın kaçırılmasına öfkelenen Kadı, sahne gerisinde bulunan Arap'ı ya-

nına çağırır. Arap, belindeki palaska kemeri çıkarıp eline alır. Sağa sola sallayarak seyirciler arasında yol açmaya çalışır. Salonun emniyeti Arap'a aittir, ancak bu görevinde başarısız olmuştur. Kadı, ayağa kalkarak Arap'ı kızın kaçırılmasından sorumlu tutar. Yani; Arap, Kadı tarafından iyi bir azar işitir ve kızın acele olarak bulunmasını emreder.

Kadı'ya öfkelenen Arap, tekrar sandalyesine oturan Kadı'yı, sandalyesine bir tekme atarak yere düşürür. Bu hareketle seyirciler güldürülür.

Arap, kızı kaçırılan delikanlıyı bularak kız ile beraber oyun alanına getirir. Kadı, delikanlıya ceza verir. Diğer tarafta kaçırılan kız getirilerek tekrar oyuna sokulur. Oyun devam ederken sahne dışına alınan gence dayak atılır.

Oyun kendi mecrasında devam ederken Arap da elindeki kemerle seyircileri sahneden uzaklaştırmaya çalışır. Ancak seyircilerden bir tanesi, Arap'ın at gibi kullandığı sopanın ucundaki süpürgeyi tutuşturur. Arap, ateşler içerisinde oyun alanından kaçarken halk tekrar güler ve oyun burada son bulur. ■

MOTİF Fidan Dikme Bayramı Gerçekleşti.

Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü ile Hava Harp Okulu Komutanlığı ve Çevre Dostları Derneği işbirliğinde gerçekleştirilen Fidan Dikme Bayramı büyük ilgi topladı.

Motifli halk oyuncu gençlerin Hava Harp Okulu öğrencileri ile birlikte diktikleri fidanlar, devlet ve sivil toplum kuruluşları adına güzel bir dayanışma ve işbirliği örneği oldu.

Yüzyılların süzgecinden geçerek bu günlere gelen Türk örf, adet, gelenek ve görenekleri ile halk oyunlarının yaşatılıp yaygınlaştırılarak, gelecek nesillere kendi öz kültürlerini tanıtmak, sevdirmek ve zarar vermeden muhafaza etmelerine yardımcı olmak amacı ile hizmet etmekte olan Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü yönetici, eğitmen ve öğrencileri, "Nasıl ki, doğa örtüsü üzerindeki tahribat ve erozyon o ülke için bir tehlike olarak görülüyorsa, kültürümüzde de bilinçli yada bilinçsiz olarak yapılan bir takım yanlış uygulamalar ve çalışmalar da kültürel erozyon olarak o ülke için bir tehlike oluşturmaktadır" düşüncesinden hareketle yaşanmakta olan "Doğa Erozyonuna" ve "Kültürel Erozyon"a karşı Fidan Dikme Bayramında bir araya geldiler.

Hava Harp Okulu Komutanlığı tarafından yapılan organizasyonda Hava Harp Okulu Komutanlığı adına Sayın Yarbay Serdar PERUT ve Motif Halk Oyunları Eğitim ve Öğretim Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı M. Zeki BAYKAL günün anlam ve önemini belirtir açılış konuşmalarını yaptılar.

PERUT konuşmasında, ülkemizde yaşa-

nan doğa tahribatına ve erozyon konusuna değinerek fidan dikmenin önemini vurguladı. Ayrıca Motifli gençleri bu duyarlılıklarından dolayı tebrik etti.

BAYKAL ise; "Yurdumuzun eşsiz güzellikteki doğa örtüsünün korunması ve erozyona uğramaması amacı ile genç nesillere daha yeşil bir ülke bırakabilmek adına yapılan bu etkinlikler bizler için ayrı bir önem ifade etmektedir. Cumhuriyetimizin kuruluşunun 81. yılında Atatürk ilke ve devrimleriyle kazanılmış hakların korunulması, yaygınlaştırılması ve çağdaş eğitim yolu ile çağdaş insan ve laik topluma ulaşılması amacıyla çalışmalarını sürdüren Motif, kültürel değerlerimizin yaşatılması ve yaygınlaştırılması adına Türk gençliği ile el ele omuz omuza çalışmalarını sürdürmektedir. Türk halk kültürüne hizmet alanında birçok kültürel, sanatsal ve akademik projeye imza atan Motif, bu çalışmaları ile kamuoyunun takdirini toplamış bir kurumdur. Motif Halk Oyunla-

rı Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü olarak ülkemizde yaşanan Kültürel Erozyona "DUR" demek adına yaptığımız çalışmaların yanı sıra bu gün, burada, dikeceğimiz her fidan ile doğa erozyonuna da "DUR" diyoruz. Bu tür organizasyonların sivil toplum kuruluşları ile devlet ve vatandaş işbirliğinde gerçekleştirilmesi halinde ülkemizin dört köşesi doğal güzellikini koruyacak ve ülkemiz çöl olmaktan kurtulacaktır." dedi.

Günün anısına Hava Harp Okulu Komutanlığı adına Yarbay Sayın Serdar PERUT tarafından Motif Halk Oyunları Eğitim ve Öğretim Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Sayın M. Zeki BAYKAL'a erozyona karşı duyarlılıklarından dolayı bir plaket takdim edildi. BAYKAL da, Motif'e gösterdikleri ilgi ve alaka dolayısıyla Yarbay Sayın Serdar PERUT'a bir plaket takdim etti.

Motifli gençlerin Hava Harp Okulu öğrencileri ile birlikte davul zurna eşliğinde çektikleri halaylar ve yaptıkları piknik güzel bir kaynaşmaya ve dayanışmaya gösterge oldu.

MOTİF, Çorlu'da...

Emniyet Teşkilatı'nın Kuruluşu'nun 159. Yılı Etkinlikleri kapsamında Çorlu İlçe Emniyet Müdürlüğü'nün düzenlemiş olduğu organizasyona Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü'nün yönetici, eğitmen ve öğrencileri de katıldı.

Çorlu Kaymakamı M. Ali ULUTAŞ, 5. Kolordu Komutanı Korgeneral Hasan İĞSİZ, Çorlu Belediye Başkanı Dr. Rauf ÇETİNER, Cumhuriyet Başsavcısı Selahattin KAPLAN, Çorlu İlçe Emniyet Müdürü Ulvi AKCAN, Motif Halk Oyunları Eğitim ve Öğretim Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Sanayici İşadamı M. Zeki BAYKAL ve çok sayıda davetlinin katıldığı organizasyonda Motifli gençler sergiledik-

leri halk oyunları gösterileri ile misafirleri Türkiye'nin dört bir köşesine götürerek "Anadolu Motifleri" isimli dans mozaigi-

ni sergilediler.

Halk müziğinin iki dev ismi, Selahattin ALPAY ve Bedri AYSELİ'nin konuk

sanatçı olarak katıldığı organizasyonda misafirlere muhteşem bir türkü ziyafeti sunuldu.

Organizasyona verdikleri desteklerden dolayı Motif Halk Oyunları Eğitim ve Öğretim Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Sanayici- İşadamı Mehmet Zeki BAYKAL'a, Çorlu Kaymakamı Mehmet Ali ULUTAŞ tarafından bir plaket takdim edildi.

Aynı zamanda Selahattin ALPAY, Bedri AYSELİ, Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü Genel Başkanı Necip BALCI, Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü Yönetim Kurulu Üyesi Neşet KESKİN, Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü Yönetim Kurulu Üyesi Ümit AKYÜZ, Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü Halkla İlişkiler Müdürü Sacide GÜNGÖR'e de günün anısına birer plaket takdim edildi.

Motifli halk oyuncu gençlere ise sergiledikleri başarılı performanslarından dolayı Teşekkür Belgeleri sunuldu.

Motif Halk Oyunları Eğitim ve Öğretim Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı M. Zeki BAYKAL tarafından Çorlu Kaymakamı M. Ali ULUTAŞ, Çorlu İlçe Emniyet Müdürü Ulvi AKCAN ve Çorlu Belediye Başkanı Dr. Rauf ÇETİNER'e bu güzel ve anlamlı organizasyonu gerçekleştirmiş olmalarından dolayı Motif plaketi takdim edildi.

Motif'ten Haberler

MOTİF, Bursa'da...

Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü'nün ilk şubesi olma özelliğine sahip Motif Bursa Şubesi 2003-2004 yılı faaliyetlerini sergilemek amacıyla Bursa Fethiye Kültür Merkezinde "Anadolu'dan Motifler" isimli programını muhteşem bir organizasyonla gerçekleştirdi.

Sevgi, saygı, dostluk, kardeşlik ve hoş görü temelleri üzerine kurulan Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü, ülkenin zengin kültür değerlerini araştırmak, bu değerleri gün ışığına çıkararak yöresel özelliklerinden uzaklaşmadan bilimsel yöntemlerle ve çağdaş bir anlayışla işleyerek yaşatılıp yaygınlaştırılmasını sağlamak amacıyla kuruldu.

Genel merkezi İstanbul'da bulunan Motif, şubeleşmeye yönelik çalışmalarını, bu hizmetlerin Türkiye geneline yayılması ve daha geniş kitlelere ulaştırılması amacı ile başlattı.

Şubeleşme yolundaki ilk adım olan Motif Bursa Şubesi'nin hizmete girmesi ile yolun önemli bir kısmı kat edilmiş oldu.

Bursa ilinin tarihi konumundan gelen özellikli yapısı içerisinde Bursa halkına ve Bursa'lı gençlere hizmet vermekte olan Motif Bursa Şubesi,

ilin ihtiyacı olan sosyal, kültürel ve eğitsel bir aktivite olarak, uzman öğretici kadrosunun himayesinde gençlere halk oyunlarını ve halk müziğini en doğru ve otantik şekliyle öğretmek ve geçmişten günümüze gelen bu değerli hazineyi yaşatıp yaygınlaştırmak amacıyla çalışmalarını sürdürmektedir.

İşte bu çalışmaların sergilendiği organizasyonda, Motif'in 15 yıllık çalışmalarının sunulduğu barkovizyon gösterimi izleyicilerin büyük beğenisini topladı.

Gecenin açılış konuşmasını yapan Motif Halk Oyunları Eğitim ve Öğretim Vakfı Başkanı Sanayici-İşadamı M. Zeki BAYKAL konuşmasında: "Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü Bursa şubemizin düzenlemiş olduğu etkinliğe hoş geldiniz. Bu gece sizlerle birlikte olmanın mutluluğunu yaşıyoruz. Değerli konuklar; Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü Genel Merkezi olarak Türk folkloruna hizmette, 15 yılı geride bırakmanın heyecanını ve onurunu yaşıyoruz. 15 yıl boyunca Türk halk kültürünün yaşatılıp yaygınlaştırılması amacıyla hizmet etmekte olan Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü, gerçekleştirdiği tüm faaliyetlerde gelecek nesillere sağlam temellere dayanan akademik ve sanatsal boyutu bütünlüştürücü çalışmalarını sunmayı ilke edinmiştir. Motif, bu çalışmaları ile Halk kültürüne hizmet alanında her zaman ilklere imza atmış ve kamuoyunun takdirini toplayan bir kurum olmuştur. Motif'in ilk şubesi olma ayrıcalığına sahip Bursa şubemizin Türk Halk Kültürüne hizmette iki yılı geride bırakmış olması bizler için ayrı bir heyecandır. Bu gece, çalışmalarımızı yurt geneline yaymak ve daha geniş kitlelerle buluşturmak amacıyla Motif Şubeleri'nin açılışına yönelik girişimlerimizin ilk adımını olan Motif Bursa Şubesi'nin iki yıllık çalışmalarının ürünlerini hep birlikte izleyeceğiz. Değerli konuklar; bir diğer heyecanımız ise Motif Halk Oyunları Eği-

tim ve Öğretim Vakfı'nın kurulmuş olmasıdır. Bundan böyle ulusal ve uluslararası festivaller, törenler ve şenlikler, organizasyonlar, Motif Dergisi, Uluslararası Motif Sempozyumları vakif çatısı altında gerçekleştirilecektir. Sözlerime son vermeden önce Motif Bursa Şubesi Yönetim Kurulu Başkanı Nazım GÜRRAK'a, tüm yönetim kurulu üyelerine, tüm öğrencilerimize ve bu gecenin hazırlanmasında emeği geçen herkese teşekkür ediyor saygılar sunuyorum." dedi.

Motif Bursa Şubesi Yönetim Kurulu Başkanı Nazım GÜRRAK ise yaptığı açılış konuşmasında Bursa ili genelinde halk oyunlarının yaşatılıp yaygınlaştırılması adına Motif olarak yaptıkları çalışmalarda iki yılı geride bırakmanın heyecanını yaşadıklarını, bundan sonrasında aynı prensip ve ilkeler dahilinde çalışmalarına devam edeceklerini belirtti.

"Anadolu'dan Motifler" isimli halk oyunları gösterisinde Bursa Yöresi, Trabzon Yöresi, Aydın Yöresi, Tokat Yöresi ve Artvin

Yöresi Halk Oyunları ekiplerinde görev alan 100 kişilik eleman kadrosu, bir birinden güzel oyunları ile geceye yakışır bir performans sergilediler.

Halk oyunlarının doyusuya yaşandığı gecede Sanatçı Orhan HAKALMAZ'ın verdiği konser damaklarda unutulmayacak bir tad bıraktı.

Gecenin anısına Motif Bursa Şubesi Yönetim Kurulu Başkanı Nazım GÜRRAK tarafından Motif Vakfı Başkanı M. Zeki BAYKAL'a bir plaket takdim edildi.

Birlik ve beraberliğin güzel bir göstergesi olan bu gece, Türk Halk Kültürüne hizmette mesafelerin engel taşımayacağını bir kez daha kanıtladı.

“Küçük Anılarda Büyük Sırlar” PERA PALAS'ta...

18 Mart 2004. Pera Palas...

Yüz yılı çoktan deviren bir zamandan beri Boğazı uzaktan seyreden, Haliç'e Tepebaşı'ndan kuş bakışı bakan bu güzel yapı, kim bilir o güne kadar, kimleri ağırladı. Kim bilir kimleri; bazen günlerce, bazen bir iki-üç beş saatliğine konuk ederek damaklarına bir damla lezzet tattırdı.

İstanbul'un en güzel yerine usta bir mimar tarafından inşa edildiği günden bu yana, kim bilir kimleri konuk etmiş; kimbilir kimler Haliç'e bakan pencerelerin birinden hangi düşüncelerle iç geçirmiştir. Sevgilisinin ardından göz yaşı dökenler, heyecanla ertesi gün yavuklusunu bekleyenler, ordularının başında İstanbul'u işgal etmek için gelenler...

Ya da İstanbul'a bir Fatih edası ile giren, Pera Palas'ı kendilerine uğrak yeri yapan sömürgeci kumandanlar.

Ya da bu Sömürgeci kumandanlara; “Geldikleri gibi giderler” diyen Mustafa Kemal Paşa.

Pera Palas'ın her yanından lefâfet kokan salonlarında, yerli yabancı güzel hanımların iç çekerek baktıkları Mustafa Kemal Paşa.

Çanakkale'de yendiği İngiliz Kumandanlarının; “Kendilerini nasıl yendiğini anlattıkları” Mustafa Kemal Paşa.

Yine Pera Palas'ın salonunda, kendisini masasına davet eden İngiliz kumandanlarına; “Kendileri İstanbul'da konuğumuzdular, onlar benim masama gelmelidir” diyerek daveti red-

deden Mustafa Kemal Paşa.

Muhakkak ki Pera Palas'ın en ünlü konuğu İstanbul'un işgal günlerinde bu güzel binada belli süre ve aralıklarla tam 18 kez kalan Mustafa Kemal Paşadır.

...

O gün 18 Mart 2004. Çanakkale zaferinin, Mustafa Kemal'i tüm dünyanın tanıdığı bu olayın 89. Yıl dönümü.

O gün Pera Palas yine heyecanlı. Türk ve dünya tarihinin en büyük kumandanı, en büyük devlet ve siyaset adamı Mustafa Kemal Atatürk üzerine yazılmış ilk romanın tanıtımı yapılacaktır.

Küçük Anılarda Büyük Sırlar.

Küçük Anılarda Büyük Sırlar, bir biyografik roman. Yazarı Nurten Arslan, o güne kadar yapılmamış bir şeyi yapmış. 500'e yakın eseri didik didik etmiş ve bu kaynakları yeni ve o güne kadar denenmemiş bir tarz, yorum ve lezzette bir eser yaratmış.

Mustafa Kemal Atatürk gibi engin bir karakteri, hakkında yazılmış binlerce eser arasından, adeta iğne ile kuyu kazıyarak; “Küçük Anılarda Büyük Sırlar'ı” yaratan Nurten Arslan, genç bir yazar.

Türk tarih ve edebiyatında yıllardır boş kalmış bir yeri dolduran “Küçük Anılarda Büyük Sırlar” bir başyapıt.

Böylesi anlamlı bir günde böylesi anlamlı bir mekanda bu güzel eserin tanıtım kokteyli yapıldı. Kokteylde, sanat, eğitim, iş ve basın camiasından geniş bir katılım vardı. Pera Palas yönetim kurulu başkanı Hasan SÜZER, Atatürk'ün Türk milletine hediyesi Refet ANGIN hanımefendi, İstanbul Milli Eğitim Müdürü Ömer BALİBEY, Milli Eğitim Müdür Yardımcısı ve Halk Eğitim Müdürlüğü Başkanı Abdullah TANIR, Prof. Dr. Toktamış ATEŞ, Orhan ERTANHAN, İzzet ALTINMEŞE, Sela-

hattin ALPAY, Bedri AYSEL, Nihat NİKREL, Şakir Öner GÜNHAN, Salim TAŞÇI ile sanat ve basın camiasından pek çok davetlinin katıldığı organizasyona Motif Halk Oyunları Eğitim ve Öğretim VAKFI Yönetim Kurulu Başkanı Sanayici İşadamı M. Zeki BAYKAL 'da onur konuğu olarak davet edildi.

Program düzeni ve sunuculuğunu, aynı zamanda “Küçük Anılarda Büyük Sırlar'ın” editörlüğünü de yapan eğitimci-yazar Ertuğrul KAPUSUZUOĞLU yaptığı açılış konuşmasında; “Türk folklorunun yaşatılıp yaygınlaştırılması adına yaptığı çalışmalar ve organizasyonlarla önemli işlere imza atan, bir iş adamı olarak, Türk kültürüne yaptığı hizmetlerle bir çok iş adamına da örnek olabilmeyi başaran Motif Vakfı Başkanı Sayın Mehmet Zeki BAYKAL, çok kıymetli ilim adamı ve sanatçı dostları ile birlikte töreni şereflendiriyor.” dedi.

37

BAYKAL ise tören ile ilgili duygu ve düşüncelerini; “Türk ulusu için böylesi önemli bir şahsiyeti, Ulu Önder Atatürk'ümüzü bizlere yeniden anlatan bu kitabın Türk milleti ve Türk gençliği adına önemli bir çalışma olduğuna inanıyorum. Bu sebeple kitabın yazarını kutluyor ve emeği geçen herkesi tebrik ediyorum” cümleleri ile ifade etti.

Törende, eserin tamamının on cilt olduğu, her altı ayda bir, bir kitabın yayınlanacağı belirtilerek, II. Kitabın Ekim 2004'de okuyucu ile buluşacağı müjdesi verildi.

Uluslararası Motif Sempozyumu: “Motif Vakfı” çatısı altında gerçekleşiyor...

Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü tarafından geleneksel hale getirilerek 4 yıldır Kültür Bakanlığı ve farklı üniversitelerin işbirliğinde gerçekleştirilen “Uluslararası Motif Halk Bilim Sempozyumları” 2004 yılı itibarıyla Motif Halk Oyunları Eğitim ve Öğretim Vakfı tarafından organize edilerek gerçekleştirilecektir.

Bu yıl 5.cisi gerçekleşecek olan Uluslararası Motif Halk Bilim Sempozyumu, “Halk Kültüründe Değişim Uluslararası Sempozyumu”

konusuyla 10-11-12 Aralık 2004 tarihlerinde Kültür ve Turizm Bakanlığı Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü ve Kocaeli Üniversitesi işbirliğinde Kocaeli'nde gerçekleştirilecektir.

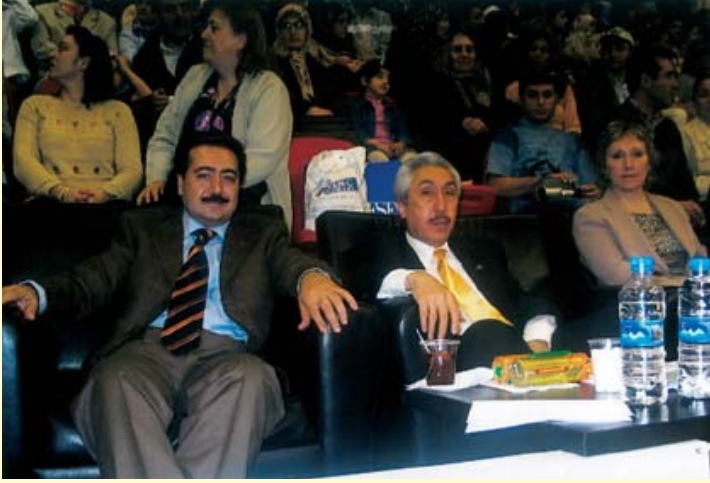
Dünya genelinde uluslar adına kültür değerlerinin ve kültür varlıklarının önemi ve ehemmiyeti hepimizce bilinmektedir. Milletlerin bir ulus olarak varlıklarını sürdürülebilmeleri ve birbirlerini yakından tanımaları arzusu çerçevesinde meseleye bakıldığında kültürel değerlerin ve kültürel varlıkların ön

plana çıktığı görülmektedir.

Dünya genelinde ulusların Halk Kültürü değerlerinde ve varlıklarında yaşanan değişim ve değişimin getirdiği sonuçlar ile ilgili ulusal ve uluslar arası akademisyenlerin bildirilerinin yer alacağı bu sempozyumda konunun derinliğine tartışılması hedeflenmiştir.

Sempozyuma yönelik tüm hazırlıklar Sempozyum Bilim Kurulu üyeleri ve Danışma Kurulu üyeleri tarafından büyük bir titizlikle sürdürülmektedir.

Cumhuriyetimizin 81. Yılı Kulüpler Arası Halk Oyunları Yarışması İstanbul Grup Birinciliği Müsabakaları Gerçekleşti.

Türkiye Halk Oyunları Federasyonu Başkanlığı'nın 2004 yılı faaliyet programında yer alan Cumhuriyetimizin 81. Yılı Kulüpler Arası Halk Oyunları Yarışması'nın İstanbul İli Grup Birinciliği müsabakaları Burhan Felek Kapalı Spor Salonu'nda geniş bir katılımı gerçekleştirildi.

Gençlik ve Spor Kulübü olan ve çalışmalarını bu alanda sürdürmekte olan kulüplerin katılımları ile gerçekleştirilen bu organizasyonda Minikler, Yıldızlar, Gençler ve Büyükler kategorilerinde olmak üzere toplam 56 yarışmacı takım iki gün süren müsabakalarda birbirleri ile kıyasıya bir mücadele içerisinde farklı karakteristik özelliklere sahip yörelerin oyun, müzik ve kostümlerinin sergilendiği gösterimlerini sundular.

Yarışmada Minikler kategorisinde 4 kulüp 4 ayrı yarışmacı toplulukla (artistik dalda), Yıldızlar kategorisinde 11 kulüp 16 ayrı yarışmacı toplulukla (12 topluluk artistik, 4 topluluk ise stilize dalda), Gençler kategorisinde 8 kulüp 9 yarışmacı toplulukla (8 topluluk artistik, 1 topluluk ise stilize dalda) ve Büyükler kategorisinde ise 15 kulüp 27 yarışmacı toplulukla (23 topluluk artistik ve 4 topluluk stilize dalda) yer aldı.

Yarışmanın açılış konuşmasını yapan Türkiye Halk Oyunları Fe-

derasyonu Başkanı Hasan Basri CANLI, federasyonun çalışmaları hakkında bilgilendirmede bulunarak yarışmacı topluluklara başarılar diledi.

Yarışmaya ev sahipliği yapan Türkiye Halk Oyunları Federasyonu İstanbul İl Temsilcisi M. Zeki BAYKAL ise yaptığı açılış konuşmasında

"Sayın Komutanım, Sayın Şube Müdürlerim, Sayın Federasyon Başkanım Sayın Federasyon Üyelerim, Sayın Halk Oyunları Hakemleri, Kulüp, Kurum ve Kuruluşların Değerli Temsilcileri, Değerli Gençler, Saygıdeğer Misafirler, Türkiye Halk Oyunları Federasyonu'nun 2003-2004 faaliyet kapsamında yer alan Kulüpler Arası Halk Oyunları İstanbul Grup Yarışması'na hoş geldiniz. Kültürel değerlerimizin önemli bir parçası olan halk oyunlarımızın yaşatılıp yaygınlaştırılması amacıyla kurulduğu günden beri hizmet etmekte olan Türkiye Halk Oyunları Federasyonu'nun çalışmaları her gün daha da artmaktadır. Aynı amaç doğrultusunda, İstanbul genelinde halk oyunları adına yapılan ça-

lışmaların tek merkezden ve daha sistemli yürütülmesi adına faaliyetlerini sürdürmekte olan İstanbul İl Temsilçiliğimiz bu alanda hizmet eden tüm kişi, kurum ve kuruluşlar ile Federasyon Başkanlığı arasında bir köprü görevini üstlenmiş bulunmaktadır. Misyonu bir bütünlük olan İl Temsilçiliğimizin çalışmaları halk oyunlarını en üst seviyelere taşımak amacıyla daha geniş kitlelerle buluşturmak. Değerli konuklar, Türkiye Halk Oyunları Federasyonu'nun faaliyet kapsamı içerisinde yer alan yarışmalar Türkiye genelinde toplamda 21 grup olarak gerçekleşecektir. İstanbul İl Temsilçiliği tarafından organize edilen ve iki gün sürecek olan İstanbul Grup Birinciliği Yarışması'nda Yıldızlar, Minikler, Gençler ve Büyükler kategorisinde 20 kulüpten 56 halk oyunları ekibi yarışacaktır. Grup Yarışmaları'nın finalleri kategorilere göre yapılacaktır. Gençler Kategorisi Antalya'da Yıldızlar Kategorisi Trabzon'da Minikler Kategorisi Amasya'da Büyükler Kategorisi İzmir'de gerçekleşecektir. Değerli konuklar, bugün gerçekleşecek olan yarışmada, önemli olan mutlak derece değil halk oyunları toplulukları içerisinde görev alan halk oyuncu gençlerimizin birlik, beraberlik ve dayanışma içerisinde halk oyunlarına vermiş oldukları hizmettir. Bu anlamda, yarışmaya katılan gruplarda görev alan tüm halk oyuncu gençleri ve değerli eğitmenlerini başarılarından dolayı şimdiden tebrik ediyorum. Gençlik ve Spor İl Müdürümüz Sayın Tamer TAŞPINAR'a, Şube Müdürlerimize, Halk Oyunları Kulüplerimize ve bu yarışmanın gerçekleşmesinde emeği geçen herkese teşekkür ediyorum. Bu yarışmada elde edilecek sonuçların, bizlere ve Federasyonumuza yarar sağlamasını diliyorum hepimizi saygıyla selamlıyorum." dedi.

Yarışma öncesi takım antrenörleri idarecilerinin iştirakiyle İstanbul İl Temsilciliği'nde Türkiye Halk Oyunları Federasyonu Başkanı Hasan Basri CANLI, Türkiye Halk Oyunları Federasyonu Genel Sekreteri F.Umur ERKAN, Türkiye Halk Oyunları Federasyonu Merkez Hakem Kurulu Üyesi Erdinç ÖZTEN, Türkiye Halk Oyunları Federasyonu İstanbul İl Temsilcisi M. Zeki BAYKAL'ın katılımlarıyla teknik toplantı ve yarışma sıralamalarının belirlendiği kura çekimleri yapıldı.

İki gün süren yarışma sonunda Minikler Kategorisi Artistik Dalda Afem G.S. Kulübü Adıyaman yöresiyle Birinci, Hoyat G.S. Kulübü Adıyaman Yöresi ile İkinci, Harman Folklor G.S. Kulübü Amasya Yöresi ile Üçüncü oldu.

Yıldızlar Kategorisi Artistik Dalda Üsküdar Belediyesi Folklor Turizm Derneği G.S. Kulübü Trabzon (Kız) yöresi ile Birinci, İstanbul Turizm Tanıtma G.S. Kulübü Bitlis yöresi ile İkinci, İstanbul TED Koleji Spor Kulübü Ardahan (Kız) yöresi ile Üçüncü oldu.

Yıldızlar Kategorisi Stilize Dalda Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü Bursa yöresi ile Birinci, Üsküdar Belediyesi Spor Kulübü Ağrı yöresi ile İkinci, Fatih Folklor Araştırma Derneği G.S. Kulübü Artvin (Kız) yöresi ile üçüncü oldu.

Gençler Kategorisi Artistik Dalda Üsküdar Belediyesi Folklor Turizm Derneği G.S. Kulübü Trabzon (Kız) yöresi ile Birinci, Karagücü Spor Kulübü İzmir (Erkek) yöresi ile İkinci, Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği

Gençlik ve Spor Kulübü Gaziantep yöresi ile üçüncü oldu.

Gençler Kategorisi Stilize Dalda Karagücü Spor Kulübü Şanlı Urfa yöresi ile Birincilik aldı.

Büyükler Kategorisi Artistik Dalda Hoyat G.S. Kulübü Diyarbakır yöresi ile Birinci, İstanbul Turizm Tanıtma G.S. Kulübü Bitlis (Erkek) yöresi ile İkinci, İlke Folklor Turizm G.S. Kulübü Bitlis (Erkek) yöresi ile üçüncülük ödülü aldı.

Büyükler Kategorisi Stilize Dalda Üsküdar Belediyesi Folklor Turizm Derneği G.S. Kulübü Trabzon yöresi ile Birinci, Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü Trabzon yöresi ile İkinci, Hoyat G.S. Kulübü Artvin yöresi ile Üçüncü oldu.

Yarışmada dereceye giren guruplar farklı tarihlerde farklı illere gerçekleşecek olan Türkiye Finali yarışmalarına katılacaklar.

Yarışmacı toplulukları başarıları münasebetiyle kutluyor, bu başarılarının devamını diliyoruz.

Motif'in Televizyon Programlarına Yönelik Katılımı Sürüyor.

Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü'ne ait halk oyunları ekipleri, televizyonlar aracılığı ile milyonlarla buluşuyor.

Görsel medyada yer alan çeşitli programlarda, dünyada eşi benzeri bulunmayan güzellikteki Türk Halk Oyunlarının milyonlardan oluşan izleyici kitlesine sunul-

ması adına gelen taleplere karşılık veren Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü halk oyunları ekipleri büyük ilgi görüyor.

TRT, Star TV, ATV, Show TV, Kanal D ve TGRT gibi birçok ulusal televizyon kanallarında yer alan programlara davetli katılan Motif'in halk oyunları ekipleri,

yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarının da halk oyunlarına yönelik özlemini önemli ölçüde gideriyor.

Motif, yörelere ait halk oyunlarını özünden uzaklaşmadan düzeyli bir şekilde televizyon ekranları aracılığı ile Türk halkının ilgi ve beğenisine sunmaya devam etmekte.

MOTİF'te Salı Sohbetleri ve Yöre Geceleri Devam Ediyor.

Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü bünyesinde, geleneksel hale getirilerek yıllardır gerçekleştirilen Motif'te Salı Sohbetleri, Motifli gençlerin her hafta bir yörenin kültürel değerlerini nakış nakış işledikleri Yöre Geceleri ile bütünleşerek ayrı bir güzellikte gerçekleşiyor.

Sanat camiasından misafirlerinde iştirak ettiği bu gecelerde gençler tarafından, yöreye ait sosyal ve kültürel tüm bilgi ve dokümanlar panoda sergilenerek, kostümünden oyununa, türküsün-

den yemeklerine kadar tüm yöresel özellikler, misafirlere bire bir sunulmuş olarak yaşatılmaya çalışılıyor.

Öğrenciler tarafından hazırlanan yöreye ait dokümanlar dosyalar halinde kaynaç amaçlı Motif Arşiv Kütüphanesi'nde sergileniyor.

Kapıları herkese açık olan Motif'te Salı sohbetleri ve Yöre geceleri organizasyonları birlik, beraberlik, kaynaşma ve dayanışmayı hedeflemekte. 2004 yılında da tüm güzellikleri ile devam etmekte olan Motif'te Salı Sohbetleri ve Yöre Geceleri'ne sizlerde davetlisiniz.

Üniversiteler Arası Halk Oyunları Yarışması Gerçekleşti.

Üniversite Sporları Federasyonu tarafından organize edilen ve 2003-2004 öğretim yılı kapsamında yer alan Üniversiteler Arası Halk Oyunları Grup Yarışması geniş bir katılımı ile gerçekleşti.

Türkiye genelinde farklı üniversitelerin katılımı ile gerçekleşen yarışmalarda kıyasıya bir mücadele içerisinde farklı karakteristik özelliklere sahip yörelerin oyun, müzik ve kostüm bütünlüğü içerisinde takımlar performanslarını sergilediler.

5 grup halinde gerçekleşen yarışmalar sırasıyla Eskişehir, İstanbul, Şanlıurfa ve Hatay'da gerçekleşmiş olup son grup yarışması ise İzmir'de gerçekleşecektir.

Yarışmanın Finali Antalya'da yapılacaktır.

Türkiye Üniversite Sporları Federasyonu Yönetim Kurulu Üyesi M. Zeki BAYKAL gerçekleşen grup yarışmaları açılış konuşmalarında;

"Sayın Federasyon Üyelerim, Sayın Halk Oyunları Hakemleri, Üniversitelerimizin değerli temsilcileri, Sevgili öğrenciler, Saygıdeğer Misafirler. Türkiye Üniversite Sporları Federasyonu tarafından düzenlenen 2003-2004 öğretim yılı Üniversiteler Arası Halk Oyunları Grup Yarışması'na hoş geldiniz. Yüksek öğrenim kurumlarında her türlü sporu çok yönlü olarak tanıtmak, sevdirmek ve spor yapmaya yönlendirmek amacıyla kurulmuş olan Türkiye Üniversite Sporları Federasyonu, yurt içinde ve yurt dışında Üniversiteler arası yarışmaları ve faaliyetleri yürütmektedir. Aynı amaçlar doğrultusunda geçen yıl faaliyet kapsamına alınan Halk Oyunları Branşı, kültürel değerlerimizin önemli bir parçası olan halk oyunlarının Üniversite gençliğine sevdirilerek yaşatılıp yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalarını sürdürmektedir.

Hedefimiz; misyonu bir bütünlük olan Türkiye Üniversite Sporları Federasyonu çalışmaları içerisinde Türk halk

oyunlarını en üst seviyelere taşımak ve daha geniş kitlelerle buluşturmak. Bugün gerçekleşecek olan yarışmada, önemli olan mutlak derece değil halk oyunları toplulukları içerisinde görev alan halk oyuncu gençlerimizin birlik, beraberlik ve dayanışma içerisinde halk oyunlarına vermiş oldukları hizmettir. Bu anlamda, yarışmaya katılan gruplarda görev alan tüm halk oyuncu gençleri ve değerli eğitimlerini başarılarından dolayı şimdiden tebrik ediyorum. Bizlere gösterdikleri yakınlıktan ve ev sahipliğinden dolayı Üniversite Rektörlüklerimize ve emeği geçen herkese teşekkür ediyorum. Bu yarışmada elde edilecek sonuçların, Federasyonumuza ve Üniversitelerimize yarar sağlamasını diliyorum hepinizi saygıyla selamlıyorum." dedi.

Eskişehir'de Osman Gazi Üniversitesi'nin organizasyonunda gerçekleşen ilk grup yarışmasında 9 üniversiteden 13 takım yarıştı. Yarışma sonucunda Stilize Dalda Gazi Üniversitesi Burdur yöresi ile Birinci, Gazi Üniversitesi Silifke yöresi ile İkinci, Marmara Üniversitesi Kırklareli yöresi ile Üçüncü

oldu. Artistik Dalda ise Ankara Üniversitesi Ankara Yöresi ile Birinci, Yıldız Teknik Üniversitesi Anamur yöresi ile İkinci, Trakya Üniversitesi Tekirdağ yöresi ile Üçüncü oldu.

İstanbul'da Marmara Üniversitesi'nin organizasyonunda gerçekleşen ikinci grup yarışmasında 12 üniversiteden 12 takım yarış-

tı. Yarışma sonucunda Stilize dalda Ondokuz Mayıs Üniversitesi Artvin yöresi ile Birinci, Ankara Üniversitesi Artvin yöresi ile İkinci, Atatürk Üniversitesi Artvin yöresi ile Üçüncü oldu. Artistik dalda ise Atatürk Üniversitesi Erzurum yöresi ile Birinci, İnönü Üniversitesi Trabzon yöresi ile İkinci, Gazi Üniversitesi Trabzon yöresi ile Üçüncü oldu.

Şanlıurfa'da Harran Üniversitesi'nin organizasyonunda gerçekleşen üçüncü grup yarışmasında 10 üniversiteden 12 takım yarıştı. Yarışma sonucunda Stilize Dalda Gazi Üniversitesi Kars yöresi ile Birinci, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Hakkari yöresi ile İkinci, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Van yöresi ile Üçüncü oldu. Artistik dalda ise Harran Üniversitesi Urfa yöresi ile Birinci, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Van yöresi ile İkinci, Kocaeli Üniversitesi Ağrı yöresi ile Üçüncü oldu.

Hatay'da Mustafa Kemal Üniversitesi'nin organizasyonunda gerçekleşen dördüncü grup yarışmasında 10 üniversiteden 15 takım yarıştı. Yarışma sonucunda Stilize dalda Gaziantep Üniversitesi Gaziantep yöresi ile Birinci, Mustafa Kemal Üniversitesi Gaziantep yöresi ile İkinci, Çukurova Üniversitesi Adana yöresi ile Üçüncü oldu. Artistik dalda ise Gaziantep Üniversitesi Gaziantep yöresi ile Birinci, Fırat Üniversitesi Elazığ yöresi ile İkinci, Ankara Üniversitesi Adıyaman yöresi ile Üçüncü oldu.

Yarışmacı toplulukları başarılarından dolayı kutluyor, başarılarının devamını diliyoruz.

CIOFF EXCO & COUNCIL Toplantısı İstanbul'da Yapıldı.

CIOFF TÜRKİYE tarafından organize edilen CIOFF EXCO&COUNCIL Toplantısı İstanbul Best Western The PRESIDENT HOTEL'de yapıldı.

CIOFF Başkanı Finlandiya delegesi Sn. Kari BERGHOLM'un başkanlığında yapılan toplantıya CIOFF İcra Kurulu'nu oluşturan Polonya - Tayland - Fransa - İsviçre - Amerika -Kanada - Almanya - Çek Cumhuriyeti - Belçika - İsrail -İngiltere ve Türkiye'nin delegeleri katıldı.

Toplantının açılış konuşmasını yapmak üzere davet edilen Türkiye Halk Oyunları Federasyonu İstanbul İl Temsilcisi M. Zeki BAYKAL konuşmasında; " Sayın Başkan, CIOFF Danışma Kurulu'nun sayın üyeleri, öncelikle, CIOFF Türkiye'nin düzenlemiş olduğu bu organizasyonla sizleri, Türkiye'de görmekten büyük mutluluk duyduğumuzu belirtmek istiyorum ve hepimize hoş geldiniz diyorum. Kültürel değerlerimizin önemli bir parçası olan, Halk Oyun-

larımızın yaşatılıp yaygınlaştırılması adına kurulmuş bulunan Türkiye Halk Oyunları Federasyonu'nun İstanbul İl Temsilcisi olarak bu amaçla hizmet veren kurum, kuruluş ve kişilere büyük destek verdiğimizizi belirtmek isterim. Türkiye'deki başarılı çalışmalarını takdir ettiğimiz ve yakın ilişkiler içerisinde bulunduğumuz CIOFF Türkiye, ülkemiz kültürünün tanıtılması konusunda başarılı

organizasyonlarda bulunmakta ve bu güzel organizasyonlarla Türk ve Dünya kültürüne büyük katkıda bulunmaktadır. Bu vesile ile, İstanbul'da kalacağınız günlerde güzel zaman geçireceğinizi ümit eder, dünya kültürüne vermiş olduğunuz hizmet ve destekten dolayı, sizleri tebrik eder saygılar sunarım." dedi.

CIOFF TÜRKİYE'nin senelerdir beraber çalıştığı dost, arkadaş ve Folklor derneklerinin büyük katkı ve sponsorluğuyla gerçekleştirilen bu toplantıda Motif Halk Oyunları Eğitim ve Öğretim Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı M. Zeki BAYKAL katılımcı tüm misafirlerle Uludağ Et Lokantasında mükemmel bir ziyafet sundu. BAYKAL, yemeğin açılış konuşmasında, Motif Halk Oyunları Eğitim ve Öğretim Vakfı'nın çalışmaları hakkında bilgiler verdi. Motif'in 15 yıllık çalışmalarının sergilendiği İngilizce tanıtım barkovizyon gösterimi ise misafirlerin büyük beğenisini topladı.

MOTİF VAKFI MÜTEVELLİ HEYET KURULU

**M. Zeki BAYKAL
Celal BAYKAL
Dr. Av. Ali ÜREY**

MOTİF VAKFI YÖNETİM KURULU

**M. Zeki BAYKAL
Prof. Dr. M. Zeki KUŞOĞLU
Prof. Dr. Toktamış ATEŞ
Dr. Av. Ali ÜREY
Alaattin KAMEROĞLU
Hikmet ERKLİ
Mehmet ASLAN
Emin MANCI
Sabahattin TÜRKÖĞLU
Ahmet Turan DEMİRBAĞ
Ekber YEŞİLYURT
Aziz MERT
Fehmi DOĞAN
Mehmet Cezayir EKİCİ**

MOTİF VAKFI DENETLEME KURULU

**Prof. Fikret DEĞERLİ
Prof. Dr. Can ETİLİ ÖKTEN
Hasan KARAKUŞ**

MARK LEATHER
EXCLUSIVE

Valletta

Mert

SHOWROOM: Koca Ragıppaşa Cad.
25/20 Laleli / İstanbul
Tel.: (0212) 516 90 18 Faks: (0212) 516 90 31

SHOWROOM: Nuripaşa Mah. 14. Sok. No: 42
Zeytinburnu / İstanbul
Tel.: (0212) 679 27 31 (Pbx) Faks: (0212) 679 27 32

www.mertderi.ru

www.globalsources.com/mertderi.co

e-mail: mertderi@superonline.com

MOTİF HALK OYUNLARI EĞİTİM ve ÖĞRETİM VAKFI DERGİSİ

Geleneksel folklorik değerlerimizi ve halk kültür ürünlerimizi günümüz Türkiye'si'nde yaşatmak ve daha geniş kitlelerin bu değerlerimize gereksinimi olduğunu anlatabilmek; kamuoyunun da desteğini alarak daha büyük etkinliklere imza atmak Vakfımızın amaçları arasında yer alacaktır.

Motif Dergisi, tam 9 yıldır Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü bünyesinde yayınlanarak sizlerle buluştu. Ancak, dergimiz bundan sonraki yayın hayatına Motif Vakfı bünyesinde devam edecek ve sizlerle buluşacaktır.

Kültürümüze, zengin bir içerik hazırlayarak sahip çıkan MOTİF Dergisi, prestijli bir dergi hüviyetine sahip olma gayreti içinde olmuştur. Görsel zenginliği ve içerik kalitesi ile istikrarlı bir şekilde yayın hayatını sürdürmekte olup, halk kültürümüze ve folklorik değerlerimize önem veren kitlenin sesi olmaya devam etmektedir.

Motif Dergisi, yurtiçinde ve yurtdışında uluslararası standartlarda süreli yayın organı (ISSN) statüsünü kazanmış ve gün ışığına çıkmayı bekleyen, belki de bugüne kadar yazılı olarak bir yayın organında yer almayan zengin Türk kültürünün her bir kolunu Dergimiz sayfalarında bulabilirsiniz.

** Motif Dergisi aboneliğiniz için lütfen arka sayfadaki abone formunu doldurarak bize gönderiniz.*

MOTİF

HALK OYUNLARI
EĞİTİM ve ÖĞRETİM
VAKFI

MOTİF DERGİSİ ABONE FORMU

MOTİF Dergisine bugünden itibaren bir yıl süre ile abone oluyorum.
Abone kaydımın yapılarak dergilerimin her ay aşağıdaki adresime gönderilmesini diliyorum.

Adı Soyadı :

Doğum Tarihi :

Mesleği :

Firma Adı :

Dergi Teslim Adresi :

Posta Kodu :

Şehir :

Telefon :

Faks :

Not : Lütfen ödeme yaptığınızı gösterir "Havale Makbuzu"nu aşağıdaki faks numaramıza gönderiniz. Posta havalesi elimize geçmeyen adayların abonelik formu gelse de başvurusu dikkate alınmaz.

Bir yıllık abonelik ücreti: 30.000.000 TL.

Bilgi için : (0212) 531 61 68 - 531 87 90

Faks : (0212) 635 52 43

Havale adresi : Motif Halk Oyunları Eğitim ve Öğretim Vakfı
Fevzi Paşa Cad. No : 361 Edirnekapı
FATİH / İSTANBUL

Tarih :/...../.....

İmza :

emma

ŞİRKETLER GRUBU

Saf Boya
Avrupa Yakası Temsilcisi

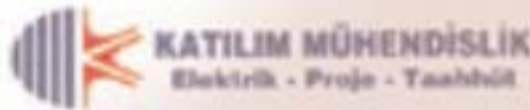
Proje
tasarım
Müşavirlik
Mühendislik
Uygulama
Taahhüt

ARITECH AIRPHONE
SONY PHILIPS
Yetkili Bayisi

Yangın algılama ve
ihbar sistemleri
hırsız alarm sistemleri
CCTV kamera sistemleri
Kartlı geçiş ve turnike
(Access control) sistemleri
Görüntülü kapı telefonları
(Video intercom)
Seslendirme sistemleri
Ses, data, görüntü
tekeşüm sistemleri
Özel ev sinemaları

Pepe Ticaret Merkezi - A Blok - No: 722 Tel: 0212) 222 87 88 - 222 87 72 Faks: 0212) 222 87 99

Lipta Aydınlatma
EAE Busbar
Yetkili Bayisi

Proje
tasarım
Müşavirlik
Mühendislik
Uygulama
Taahhüt

Pepe Ticaret Merkezi - A Blok - Kat: B No: 729 Okmeydanı / İstanbul
Tel: 0212) 222 87 37 (gibi) Faks: 0212) 222 87 30

Urfalı İstanbul Kebapçısı

ME KEZ st n ul C s
N 77 (Esk İly k rşısı) kırk y/ ST N UL
T l. (212) 57 2 - 5 3 5

Halil İbrahim ŞARK SOFRASI

Merkez Aksaray : Soluklar Mah. Soluklar Cad. No. 54/1 Tel. : (0212) 621 77 32 - 33

Fatih Şubesi : Feriçipaşa Cad. No. 13 Tel. : (0212) 635 40 15 - 534 48 08

Büyükdü Şubesi : İncilli Cad. Tayyarcı Nurettin Sk. No. 89/1 Akbulut İş Mkt. Tel. : (0212) 660 10 00 - 01

- **Manyetik Rezonans**
- **(1.5 Tesla Siemens)**
- **Bilgisayarlı Tomografi**
- **Kemik Yoğunluğu Ölçümü**
- **Renkli Doppler Ultrasonografi**
- **Nükleer Tıp-Sintigrafi**
- **Ultrasonografi**
- **Mammografi**
- **Röntgen**
- **Laboratuvar**

TOMOMER
Bakırköy
GÖRÜNTÜLEME VE TANI MERKEZİ

dijital çözüm!

info@pinarbas.com.tr

pınarbaş

dijital

Düşük tirajlı ve değişken datalı baskılarınıza
en hızlı çözüm!

digital baskı

www.pinarbas.com.tr info@pinarbas.com.tr

EKOL

Diamond is diamond

ESTABLISHED SINCE 1969

KAMEROĞLU
Gold & Jewellery

www.ekolgold.com.tr / www.kameroglu.com.tr

Çuhacihan Sokak No: 20 Kapalıçarşı-İSTANBUL Tel: (+90 212) 526 55 74 pbx Faks: (+90 212) 519 04 05